

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M. KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖKTISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓ-HELYETTES

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

RÁKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

A nyugellátás jogszabályainak alapvonalai.

Írta: Dr. RUSZTHI JENŐ m. kir. postatitkár.

Az isteni Gondviselés akarata szerint az emberi élet időben szűk határok között pereg le. Gondtalan fiatalság, vagy sok küzdelem után elfoglaljuk a régóta óhajtott munkahelyünket, íróasztalunkat, amely megélhetést és alapot nyújt ahhoz, hogy ifjú korunkban megálmodott terveinket valóra válthassuk. Dolgozunk keményen, viaskodunk a kérdésekkel, résztveszünk az állam igazgatásában, vagy új csapásokra térve többet és jobbat kívánunk nyújtani az eddiginél. Az esztendőök egymásután tűnnek el mögöttünk és máris észreveszünk, hogy férfikorunk deléhez érkezünk. További munka, küzdelem, vagy siker és nemsokára szolgálati időnk vége felé járunk...

Az élet törvényszerűsége szerint egyszer mindenkire nézve eljön az a nap, amikor kénytelen megválni a szolgálatból és búcsút kell vennie szeretett íróasztalától. Ebben a törvényszerűségben azonban nem szabad tragédiát látni, mert az élet rendje, hogy az apák örökét a fiúk vegyék át és a meg nem valósított terveket az utódok váltsák valóra.

Ha abból a szemszögből nézzük a nyugdíjazás tényét, hogy az tulajdonképpen nem más, mint a jól végzett munka jutalma, az elkerülhetetlen időpont bekövetkezése bizonyára nem hoz keserűséget.

Ez az egyik szempont, a másik pedig az, hogy az állam szolgálatában eltöltött 40 évi állandó munka az emberi szervezetet annyira elkoptatja, hogy az egészség további fenntartása érdekében is okvetlenül szükség van a pihenésre és a gondtalan, nyugalmas életre.

Ezt kívánja biztosítani maga az állam is, amidőn alkalmazottait szolgálati idejük betöltése után nyugalomba helyezi és állandó javadalmazásban részesíti őket, amelyet nyugellátásnak nevezünk. A közsolgálati alkalmazottak legfőbb joga: a nyugdíj jog. Minden időben nagy vonzóerőt gyakorolt a fiatalság pályaválasztására és szolgálati időnk alatt sokat foglalkoztatja képzeletünket.

Mielőtt a nyugdíjkérdés egyes részleteinek megvilágításába bocsátkoznék — úgy vélem —, nem lesz érdektelen, ha röviden ismertetem a ma érvényes nyugdíjjogszabályok történeti kialakulását.

A mohácsi vész után I. Ferdinánd trónrajutásával a közsolgálat kifejlődése terén új korszak kezdődött. Ettől kezdve fokozatosan érvényesítette hatását az a fejlődés, amely nyugaton az erős központi hatalom újfajta központi szerveinek és a hivatásos hivatalnoki karnak létesítése által a modern közigazgatás kialakulását megindította. I. Ferdinánd uralkodása alatt Magyarország egy része is a Habsburgok uralma alá került és ettől kezdve a nyugati fejlődés kisugárzása a magyar közigazgatás fejlődésére állandó hatást gyakorolt.

A nyugati fejlődés lényege, hogy a tiszteletbeli állások helyett igyekeztek olyan tisztviselői gárdát nevelni amely a közsolgálatot élethivatásának tekinti és minden erejét az állam szolgálatának szenteli. A cél elérése nem volt könnyű. A hivatásos tisztviselőtől azt kívánták, hogy győzze le önmagában a haszonleső, önző embert, teljesen a köz szolgálatára szentelje magát és igazságtalanság nélkül, pártatlanul járjon el ügykörében. Ezt részben az önzés megfelelő kihasználásával (fizetés, kitüntetés, címek adományozása), részben a kötelességtudás és hivatásérzet nevelésével, részben jogi eszközökkel és fegyelemmel érték el. A hű és tehetséges embereket megjutalmazni, előrevinni, vezetői állásokba juttatni, a hanyagokat, tehetségteleneket, megbízhatatlanokat háttérbe szorítani, megbüntetni, a rosszakat, méltatlanokat eltávolítani, ez minden hivatásos közsolgálatnak alapelve, és ezt először a porosz közigazgatásban dolgozták ki.

Az állandó hivatalnokok jó ideig főleg terménybeli fizetést kaptak, továbbá ajándékokat, irodai díjakat és illettekeket s részben természeti ellátást élveztek. Ahhoz, hogy jó hivatalnoki kar fejlődjék ki, kívánatos volt a készpénzfizetésekre való áttérés, ami azonban nem volt előbb lehetséges, mint amikor jól kiépített pénzügyi közigazgatás már elegendő állami bevételt biztosított az államnak.

A hivatásos tisztviselők tekintélyének emelése és anyagi helyzetének javítása céljából tehát elhatározták a készpénzfizetés bevezetését. Miután pedig a fizetés eleinte alacsony volt, a tisztviselőknek mind sűrűbben biztosították azt a kedvezményt, hogy nyugdíjat helyeztek kilátásba özvegyeik számára. Ezt a kérdést ekkor még nem szabályozták egységesen, hanem esetről-esetre egyénileg, a méltányosság elve alapján állapították meg.

Egyidejűleg arra is törekedtek, hogy az ügyek intézésében bizonyos egyöntetűséget vezessenek be. Újból szabályozták az alsóbbfokú ügyvitelt és egyes ügyekre jegyzőkönyvek felvételét rendelték el. Ezeket a jegyzőkönyveket hitellesség kedvéért a feleknek és tanuknak alá kellett írniok. Így örökítették meg a hatóság tetteit (akta) s ebből terjedt el a közigazgatási szervek hivatalos iratainak megjelölésére az „akta” kifejezés. A felsőbb ellenőrzés fokozása miatt a hivatalnokok a felelősségtől való rettegésből az egyes ügyek elintézésakor igyekeztek hasonló ügyekre vonatkozó ügyiratokat kikeresni, hogy olyan elintézés alkalmazzanak, amelyet a felsőbb hatóság hasonló más esetben nem kifogásolt, nem lett belőle baj — mondták. Ez a „simli” eredete.

Az osztrák és cseh tartományokban az 1774. évben a vámtisztviselőket részesítették először állandó fizetésben. Ez a rendszer később a többi közigazgatási szervekre is kiterjedt és 1785-től kezdve jelentéktelen kivétellel már az összes német igazgatás alatt álló tartományokban alkalmazták. A nyugdíjat és a hátramaradottak ellátását azonban még mindig nem szabályozták. II. József bocsátotta ki az első nyugdíjszabályzatot az 1781. évben. Ez mondotta ki először, hogy a tisztviselő 10 éves szolgálatig nem nyugdíjképes, 10 és 25 év közötti szolgálat után szolgálatképtelenné válás esetén utolsó illetményeinek egyharmadát, 25—40 szolgálati évig a felét, 40 évvel kétharmadát és 40 éven felül egész fizetését kapja meg nyugdíjul. A szabályzat gondoskodott az özvegyek és árvák ellátásáról is.

A magyar állam, sok európai államot megelőzve, már az 1885. évben szabályozta a nyugdíjkérdést. Első nyugdíjtörvényünk — az 1885 : XI. tc. — 27 évig volt érvényben, midőn az 1912. évben a törvényhozás megalkotta „az állami alkalmazottak, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról szóló” 1912 : LXV. tc.-et, amely jelenleg is hatályban van és amelyet röviden állami nyugdíjtörvénynek nevezünk. A törvényt Ferenc József királyunk 1912. évi december hó 28-án szentesítette, december 31-én hirdették ki az Országos Törvénytárban és 1913. évi január hó 1-én lépett hatályba.

Több, mint 30 év telt el nyugdíjtörvényünk megalkotása óta, és ez a tény minden bizonnyal a törvényalkotó bölcs előrelátását igazolja. Természetes, hogy ma már nincs hatályban valamennyi rendelkezése. Egyrészt a fejlődő élet követelményei, másrészt az első és második világháború következtében megváltozott gazdasági és szociális viszonyok arra készítették a jogszabályok alkotóit, hogy az állami nyugdíjtörvény egyes rendelkezéseit kiegészítsék, módosítsák, illetőleg megváltoztassák.

Ehhez képest a ma érvényes nyugdíjjogszabályok összességében — az alaptörvénnyel szemben — egyfelől szociális irányú jogfejlődést, másfelől pedig különböző jellegű korlátozást és eltolódást észlelhetünk.

Törvények, államfői elhatározások, kormányrendeletek, minisztertanácsi határozatok, továbbá miniszteri nyilatkozatok és magyarázó rendeletek egész tömegével kell számolnia annak, aki alapos ismerője akar lenni a nyugdíjkérdésnek. Ismerni kell ezenkívül a közigazgatási bíróság ítéleteit, elvi és jogegységi határozatait is, amelyek az érvényben lévő tételes jogszabályok gyakorlati alkalmazásánál a helyes jogmagyarázatra biztos támpontul szolgálnak. A kivezető utat tehát egyre nehezebb lesz megtalálni a jogszabályok útvesztőjében, mert a fejlődő élet követelményei egyre újabb és újabb jogszabályok alkotását követelik.

Az állami nyugdíjtörvényt lényegében módosító jogszabályok a következők: Az államháztartás egyensúlyának helyreállításáról szóló 1924:IV. tc. alapján kiadott 1924. évi 5100. és az 1925. évi 7000. és az 1927. évi 9000. M. E. sz. rendeletek. A nyugdíjtörvény novellája: az 1934:I. tc., amely a nyugalmahelyezés feltételeit jelentős mértékben kiterjesztette és ennek a törvénynek végrehajtási utasításai: az 1934. évi 1610., 1620. és 1630. M. E. sz. rendeletek.

Ezenkívül meg kell emlékeznünk a nyugdíjtörvényt kiegészítő jogszabályokról is, amelyek a törvény viszonylatában a *ius commune* mellett, mint *ius*

particulare, vagy mint *ius speciale* szerepelnek. A kiegészítő jogszabályok felsorolásával nem kívánom olvasóim türemét próbára tenni, csupán a legfontosabbak közül említem meg: a létszámcsökkentések végrehajtásáról szóló 1922:VI. tc.-et, az 1923:XXXV. tc.-et, az elcsatolt területekről beköltözött alkalmazottak ellátását szabályozó 1927:XXIV. tc.-et, a honvédelemről szóló 1939:II. tc.-et és ennek novelláját az 1942:XIV. tc.-et s végül a visszacsatolt területek nyugellátási kérdéseit szabályozó felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és délvidéki nyugdíjrendeleteket, amelyek a nyugdíjtörvény rendelkezéseitől eltérően szabályozzák a visszacsatolt területek közszolgálati alkalmazottainak nyugellátási kérdéseit.

Az állami nyugdíjtörvény rendszerének létfonosabb alapelvei a következők:

A törvény az 1. §-ában részletesen megállapítja az igényjogosultak körét. Ezek szerint ellátásra igényt tarthatnak az állami tisztviselők és egyéb alkalmazottak, úgy, mint az állandóan alkalmazott állami altisztek, szolgák, napszamosok és munkások. Ezenkívül igényt tarthatnak ellátásra az állami tisztviselők, altisztek és szolgák özvegyei és árvái. A nyugdíjtörvény 92. §-ában gondoskodik a díjnyokok, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról, az 1915. évi 2378. M. E. sz. rendelet pedig állami kezelőkről.

Az ellátások 3 csoportba oszthatók: 1. rendszeres, 2. egyszersmindenkori és 3. kivételes ellátásra.

1. Rendszeres ellátás. a) az alkalmazott nyugdíja vagy nyugbére; b) az alkalmazott lakáspénze; c) az alkalmazott családi pótléka; d) az alkalmazott özvegyének nyugdíja; e) az alkalmazott özvegyének lakáspénze; f) az alkalmazott árvájának nevelési járuléka.

2. Egyszersmindenkori ellátás: a) végkielégítés; b) nyugdíjmegváltás. A nyugdíjtörvény ezenkívül még ismerte az egyszersmindenkori ellátásnak harmadik nemét is: a temetési járulékot, amelynek helyébe időközben a temetési segély lépett. A m. kir. posta személyzete részére az 1927:XXI. tc.-ben kötelezően előírt betegbiztosítást a m. kir. posta betegségi biztosító intézete teljesíti. Az alkalmazott illetőleg igényjogosult hozzátartozója elhalálása esetén a temetési segély kifizetése a m. kir. posta betegségi biztosító intézete terhére történik. A segély összegére vonatkozólag az intézet alapszabályaiban találjuk meg a rendelkezést.

3. Kivételes ellátás: a) az ellátásra való igényüket elvesztettek részére engedélyezhető kivételes ellátás (7. §.); b) a minisztereket, államtitkárokat stb. mgillető kivételes ellátás (41., 54., 61. §.) c) a szolgálat teljesítése közben szenvedett baleset stb. folytán szolgálatképtelenné vált alkalmazottaknak engedélyezhető kedvezményes ellátás (42. §.); az ellátásukat elvesztettek részére engedélyezhető kivételes ellátás (45. §.); e) az árvák életjáradéka (76. §.) és végül f) a kegydíj (121. §.).

Meg kell jegyeznem, hogy a törvény csak kétféle ellátást különböztet meg, mégpedig az állandó és az egyszersmindenkorra szóló ellátást. Helyesebb azonban a hármas felosztás, mert már a felsorolásban elkülöníti a törvényszerű ellátást az egyéb ellátásoktól. A kettő között ugyanis lényeges különbség van:

a rendszeres, helyesebben a törvényszerű ellátásra az alkalmazottnak alanyi joga van, ennél fogva törvényben biztosított jogát a közigazgatási bíróság előtt a hatóság ellenkező akaratával szemben is érvényesítheti. Az úgynevezett kivételes ellátások engedélyezése ellenben a legtöbb esetben a miniszter discrecionális joga, amelynek felülbírálása a közigazgatási bíróság hatáskörén kívül esik.

A szolgálati idő tartamát a polgári időszámítás szerint kell meghatározni. Annál a tisztviselőnél azonban, akinek egyetemen, vagy más főiskolán szerzett képesítése van és aki tanulmányait a tényleges szolgálatba történt belépését megelőző időben fejezte be, szolgálatban töltött idejének minden teljes 7 hónapját 8 hónapnak kell számítani. A főiskolai tanulmányok befejezését a végbizonyítvány (absolutorium) bizonyítja; a kedvezményes időszámításra való igényt azonban csak az adja meg, ha az alkalmazott egyetemi, vagy főiskolai képesítését is megszerezte. Hogy melyik időpontban, az nem lényeges, mindenestre a tényleges szolgálat alatt. Ebből következik, hogy aki egyetemi (főiskolai) tanulmányait csak szolgálatba történt belépését követő időpontban fejezte be, vagyis végbizonyítvány birtokában még nem volt, szolgálati idejének kedvező számítására nem tarthat igényt. Ebben a tekintetben a törvény 83. §-a kivételt állapít meg azok részére, akik a törvény hatálybalépésének idején — vagyis 1913. évi január hó 1-én — már szolgálatban állottak. A kedvező számítás megokolása az, hogy a főiskolai képzettség megszerzése folytán az ilyen tisztviselők csak 4—5 évvel később léphettek állami szolgálatba és így kedvező számítás nélkül 62—63 éves korig kellene szolgálatban maradniok, hogy teljes nyugdíjat élvezhessenek.

A nyugalombahelyezés végleges, vagy ideiglenes. Végleges akkor, ha az alkalmazott a teljes javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét, vagy 60. életévét betöltötte. Minden más esetben a nyugdíjazás ideiglenes. Az ideiglenes nyugdíjazásnak a tényleges szolgálatba való berendelés, esetleg a tényleges szolgálatba való visszavétel esetében van jelentősége.

A nyugdíjtörvény részletesen felsorolja azokat a körülményeket, amelyek bekövetkezése a nyugalombahelyezés tényét maga után vonja. Az 1943. I. tc. a nyugalombahelyezés feltételeit jelentős mértékben kiterjesztette. Amíg a nyugdíjtörvény nem ismeri a büntetésből történő nyugalombahelyezés esetét, addig a novella módot nyújt arra, hogy a szolgálat ellátására alkalmatlan egyének nyugdíjazás útján eltávolítsanak a közszolgálatból.

A törvényben felsorolt feltételek között legáltalánosabb, egyben azonban a legérdekesebb a teljes szolgálati idő elérése után bekövetkezendő nyugdíjazás. Vizsgáljuk meg közelebbről ezt a kérdést.

A nyugdíjtörvény 31. §-a idevonatkozóan a következőképpen rendelkezik: „A tisztviselőnek, altisztnek, vagy szolgának kérelmére a nyugalombahelyezést el kell rendelni, ha az illető:

b) a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét betöltötte. „Ugyanebből az okból — olvassuk tovább a törvényben — a nyugalombahelyezést hivatalból is el lehet rendelni.” Figyeljük meg jól a törvény szavait: az alkalmazott kérelmére el kell rendelni,

vagy hivatalból el lehet rendelni, ez más szóval annyit jelent, hogy ha az alkalmazott teljes szolgálati idejének betöltése után nem kérte nyugdíjazását, a hatóság belátásától függött a kérdés eldöntése.

A nyugdíjtörvénynek ezt a rendelkezését lényegesen megszorította az államháztartás egyensúlyának helyreállításáról szóló 1924. IV. tc. alapján kiadott 1925. évi 7000. M. E. sz. rendelet, amelynek idevonatkozó rendelkezése így hangzik: „Minden tisztviselőt, akinek már a beszámítható javadalmazás teljes összegével felérő nyugdíjra van igénye, azonnal nyugalomba kell helyezni. Ez alól kivételt csak a minisztertanács tehet abban az esetben, ha az illetőnek a tényleges szolgálatban való visszatartását a szolgálat érdeke feltétlenül megkívánja. Az ilyen tényleges szolgálatban való visszatartást a hivatalos lapban közzé kell tenni.” A visszatartás hatálya egy évre terjed és esetleges újabb visszatartás esetében a minisztertanácshoz újból előterjesztést kell tenni.

A második világháború küszöbén a fokozódó munkaerőszükséglet új helyzetet teremtett. A honvédelemről szóló 1939. II. tc. 5. §-ának (2) bekezdésében úgy rendelkezett, hogy a közzolgálati alkalmazottak kivételes hatalom igénybevételének idején felettes hatóságuk rendelkezése alapján állásukban visszatartathatók, tekintet nélkül azokra a szabályokra, amelyek a nyugdíjazásra vonatkoznak. A visszatartás a miniszter joga és bizonytalan időre szól.

Ismét változott a helyzet az 1942. évi november hó 7-én megjelent 6500. M. E. sz. rendelettel. A 6500-as rendelet hivatkozással a honvédelmi törvény előbb idézett rendelkezésére, kimondotta, hogy azok az állami tisztviselők, akik a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejüket betöltötték, a szolgálat zavartalan ellátásának biztosítása érdekében a minisztertanács engedélyével visszatartathatók. A szolgálatban visszatartott tisztviselőt létszámfelettinek kell tekinteni és állását be lehet tölteni. Az ilyen tisztviselő magasabb fokozatba is előléptethető és a pénzügyminiszter előzetes hozzájárulásával egyízben magasabb fizetési osztályba is kinevezhető.

A 6500-as rendelet megjelenése óta tehát visszaállt az 1925. évi 7000. M. E. sz. rendelettel rendezett jogi helyzet, ami annyit jelent, hogy az olyan tisztviselőt, aki a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igényt adó szolgálati idejét betöltötte, felettes hatósága nyugalomba helyezni köteles, vagy visszatartása iránt kell intézkednie.

Meg kell jegyezni, hogy a 7000-es, valamint a 6500-as rendelet csak a tisztviselők nyugdíjazására nézve állít fel szigorú korlátokat, az altisztekre és egyéb alkalmazottakra nézve továbbra is a nyugdíjtörvény rendelkezései az irányadók.

A 6500-as rendelet az aranyközéputat választva oldotta meg a tisztviselői nyugdíjazás kétségen kívül nehéz problémáját. Egyfelől a szolgálati idejüket betöltött kiváló tisztviselőket a közzolgálatnak megtartja olyan módon, hogy azokat semmiféle anyagi veszteség nem éri, másfelől a visszatartással nem gátolja meg a fiatalabb korosztály előrehaladását sem. Egyedüli árnyoldala a rendeletnek az, hogy visszatartás esetében a létszám fölé helyezettekkel azonos számú legalacsonyabb tisztviselői állást üresen kell hagyni.

A Közzolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége az elmúlt év május havában azt a javaslatot terjesztette a pénzügyminiszter elé, hogy a teljes szol-

gálati idejüket betöltött, de 62 éves életkort még el nem ért köztisztviselők hivatalból való nyugdíjazása az egész vonalon azonnali hatállyal felfüggeszessék. A jövőben pedig a teljes nyugdíjra igényt adó beszámítható szolgálati időt betöltött köztisztviselőket hivatalból csak akkor lehetne nyugdíjazni, ha 62 éves életkort elérték. A javaslat megokolása egy részről az, hogy a fiatal-ság mindinkább a nagyobb anyagi ellenszolgáltatást nyújtó magángazdaságban igyckszik elhelyezkedni és így az utánpótlásnál egyre nagyobb nehézség mutatkozik; másrésről a köztisztviselői kar fiatalabb korú tagjai nem rendelkeznek azokkal az ismeretekkel és tapasztalatokkal, amelyek a közzolgálat gyors és sikeres ellátásához szükségesek. Nem helyes eljárás tehát — a Kansz véleménye szerint — a teljes szolgálati idejüket betöltött, javakorbéli tisztviselőket hivatalból nyugalomba helyezni.

Nem feladatom, hogy a Kansz javaslatával ezen a helyen vitába szálljak. Ezt megtették helyettem már az illetékesek. Mindensetre megjegyzem, hogy a javaslat tulajdonképpen nyitott kaput döntött, mert a már többször említett 6500-as rendelet módot nyújt a kiváló tisztviselők visszatartására, anélkül azonban, hogy az alacsonyabb rangosztályban lévők előrehaladását meggátolná. Ezzel szemben a javaslat, amely lényegében nem más, mint a szolgálati idő 5 évvel való felemelése, úgy látszik nem gondolt a fiatalabb tisztviselők előmenetelével, csak a nyugdíjazás előtt állók érdekeit képviselte. Ettől eltekintve erősen lehet kételkedni abban is, hogy a szolgálati idejüket betöltött tisztviselők általános visszatartása valóban biztosítaná-e a közzolgálat gyors és sikeres ellátását és az ilyen irányú intézkedés nem rejt-e több kárt, mint hasznot magában? Ha egyedül és kizárólag a közzolgálat érdekét tekintjük, arra a meggyőződésre jutunk, hogy a gyakorlatban is jól bevált törvényes rendelkezés sokkal inkább biztosítja a szolgálat zavartalan menetét, mint a Kansz javaslata.

Az ellátás megállapításának alapja: A beszámítható szolgálati idő és az utoljára élvezett beszámítható javadalmazás.

A nyugdíjtörvény szerint utoljára élvezett beszámítható javadalmazáson azt kell érteni, amelynek felvételére a tisztviselőnek altisztnek vagy szolgálatban utoljára igénye volt. Az igény kifejezés azt jelenti, hogy az alkalmazottat az érvényben álló jogszabályok szerint utoljára mgillető javadalmazást kell irányadóként venni és nem szükségképpen azt, amit utoljára tényleg felvett. Ha tehát olyan esetekben, amidőn a tisztviselőnek, altisztnek, vagy szolgának akár kinvezése akár előléptetése folytán már megnyílt az igénye a magasabb összegű illetménynek felvételére, vagyis ha magasabb összegű illetmények már esedékessé váltak, az utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak ezt a magasabb összegű javadalmat kell tekinteni akkor is, ha annak tényleges élvezetébe az illető alkalmazott valamilyen okból, pl. vis major következtében még nem is léphetett. Itt kell megemlítenem, hogy a legújabb illetményrendelet (3500/1943. M. E. sz.) szerint a hősihalált halt, vagy a háborúban eltűnt alkalmazott ellátására igényjogosult hozzátartozója nyugellátását annak a fizetési osztálynak és fokozatnak megfelelő beszámítható javadalmazás alapulvételével kell megállapítani, amely szerint a fizetést az alkalmazott részére utoljára utalványozták. Ennek a rendelkezésnek azért van nagy jelentősége, mert a halálesetről, illetőleg eltűnésről szóló hivatalos értesítés

csak hónapok múlva érkezik meg, amely idő alatt az alkalmazott kinevezésben, illetőleg előléptetésben részesülhetett.

A nyugdíjtörvény a beszámítható javadalmazás alatt értette a fizetést és a fizetéshez járuló pótlékot (személyi pótlék, segélydíjpótlék, korpótlék, jogi pótlék, képesítési pótlék, szaktanulmányi pótlék) valamint a m. kir. csendőrségnél rendszeresített szolgálati pótdíjat. Az 1923. évi 6000 M. E. sz. rendelet kimondotta, hogy 1923. évi július hó 1-től kezdve beszámítható javadalmazáson kizárólag a fizetést kell érteni és minden más elnevezésű illetményt a nyugdíj összegének megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni. Kivételt képeznek azok a pótlékok és díjak, amelyek későbbi törvénnyel, vagy kormányrendelettel ismét nyugdíjba beszámítható javadalmazásnak nyilváníttatnak. Ebben az időben tehát kizárólag a kormányzói elhatározással, vagy minisztertanácsi határozattal egyes tisztviselők részére személyhez kötötten engedélyezett pótlékok voltak csak beszámíthatók. A későbbi törvények és rendeletek számos új pótlékot rendszeresítettek, mint amilyenek a korpótlék, a rendőrségi pótdíj, a hadipótlék, a közlekedési segély, a tanszemélyzet igazgatói pótléka stb. A pótlékokat két kategóriába soroljuk: nyugdíjba be nem számítható és nyugdíjba beszámítható pótlékokra. Az első csoportba tartozókkal tárgyam szempontjából nem foglalkozhatom, érdeklődésre tarthatnak számot azonban a nyugdíjba beszámítható pótlékok. Ezek a következők: 1. Korpótlék, 2. Bírói képesítési pótlék, 3. Rendőrségi pótdíj, 4. Vármegyei tisztviselők személyi pótléka, és 5. Hadipótlék. Ezek közül bennünket csupán a korpótlék és a hadipótlék érdekelnek. A korpótlékot az 1938 : XXXVII. tc. rendszeresítette, az olyan IX—XI. fizetési osztályba sorozott tisztviselők részére, akik fizetési osztályuknak legmagasabb fokozatában 3 évet eltöltöttek és fokozatos előléptetés útján nem kerülhettek a következő magasabb fizetési osztály legalacsonyabb fizetési fokozatába. A korpótlék teljes összegű nyugdíjnál teljes összegben, egybként pedig a nyugdíj százalékának megfelelő arányban járul a nyugdíj összegéhez.

A hadipótlékot a tűzharcosok érdemeinek elismeréséről szóló 1938 : IV. tc. rendszeresítette, mint nyugdíjba beszámítható pótlékot. Ezt megelőzően a világháborúban résztvett állami tisztviselők tényleges szolgálatuk alatt a 7000/1925. M. E. sz. rendelet alapján részesültek hadipótlékban. A tűzharcos törvény értelmében hadipótlék jár minden tűzharcos közzszolgálati alkalmazottnak és ez őket 50%-os mértékben a nyugdíjazott állapotban is megilleti. A hadipótlékra jogosultak körét az 1942 : XIV. tc. — a honvédelmi törvény novellája — jelentős mértékben kiterjesztette és egyúttal a hadipótlék összegét is felemelte. A nyugdíjasnak járó hadipótlék kiszámítása nem százalékszerűen történik, mint azt a korpótléknál láttuk, hanem a törvény az egyes alkalmazotti csoportokra nézve összegszerűen megállapítja.

Maga a beszámítható javadalmazás — mint említettem — 1923. évi július hó 1-től megegyezett a fizetéssel és így is volt ez a legújabb időig, pontosan 1941. évi december hó 1-ig, amidőn az 1941. évi 8500. sz. M. E. rendelet az egyes fizetési osztályokban, csoportokban és fokozatokban a fizetések mellett egy annál alacsonyabb összegű beszámítható javadalmazást rendszeresített, amelyet a nyugdíj kiszámításánál alapul kell venni. Ezt a rendszert megtartotta a legutóbbi illetmény- és nyugdíjrendelet is azzal az újítással, hogy a fizetéseket és nyugdíjakat egymással összhangba hozta olyan módon, hogy a

beszámítható javadalmazás a fizetésnek 85%-át képezi. A rendelet megjelenésekor az újságok vastagbetűs címekben közölték a köztisztviselők fizetésrendezését és nem kis meglepetésemre azt is, hogy a nyugdíj alapja ezentúl a közalkalmazottak újonnan megállapított fizetése. Bizonyára sokaknak szemébe tűnt ez a minden alapot nélkülöző és meglepetéstartó közlemény.

A nyugdíj összegszerű megállapításának tárgyalása nem tartozik cikkem keretébe. Ez számvevőségi feladat. Csupán annyit említek meg, hogy a nyugdíjakat 1931. évtől kezdve négy ízben csökkentették, 1938. évtől pedig 6 ízben emelték. A csökkentések és az első négy emelés százalékszerű megoldással történt, a két utolsó pedig magának a beszámítható javadalmazásnak a föl-emelésével. Ezek figyelembevételével pl. egy 3 évre visszamenő nyugdíj kiutalása, illetőleg összegszerű meghatározása felér egy számtani feladattal.

A beszámítható javadalmazás mellett a nyugdíj összegszerűségének másik alappillére a szolgálati idő, helyesebben a nyugdíjba beszámítható szolgálati idő. Az előbbi tág fogalom, amely alapja lehet esetleg a kinevezésének, vagy más discrecionális intézkedésnek, a nyugdíjtörvényben azonban kizárólag nyugdíjba beszámítható szolgálati időről van szó, amelyet a törvények és rendeletek szigorúan körülhatárolnak.

Az ellátásra való igény bizonyos beszámítható szolgálati idő után áll be és ennek nagyságától függ az, hogy az alkalmazott az ellátás melyik nemére, nevezetesen nyugdíjra, vagy végkielégítésre szerzett-e igényt és hogy e címen milyen összegű ellátás illeti meg. Ezért a törvény részletesen szabályozza, hogy a szolgálati időt mikortól meddig és hogyan kell számítani.

A nyugdíjba beszámítható szolgálati idő kiszámítása a nyugdíjtörvény legérdekesebb, de egyben legnehezebb kérdése is. A törvény meghatározása így szól: beszámítható idő az az időtartam, amelyet a tisztviselő, altiszt, vagy szolga a nyugdíjtörvény 1., 2. és 3. szakaszaiban megjelölt hivataloknál és állásokban a szolgálat tényleges megkezdésének napjától kezdve megszakítás nélkül egyhuzamban, tényleges szolgálatban annak a hónapnak végéig töltött, amely hónapban a szolgálat köteléke alól felmentették. A felmentés azonban abban az esetben, ha az alkalmazott ellátásra már igényt szerzett, nem történhet előbb, mint annak a hónapnak a végével, amelyben az ellátás megállapításáról szóló értesítés az alkalmazottnak szabályszerűen kézbesített. Ennek a rendelkezésnek jogi hatálya az, hogy a nyugdíjazási rendeletnek, vagyis a felmentésnek elkésztetten történő kézbesítése esetében az alkalmazott továbbra is tényleges szolgálatban állónak tekintendő, szolgálati ideje meghosszabbodik és esetleg fokozatos előléptetésben is részesülhet, amikor is ellátását most már a magasabb összegű beszámítható javadalmazás alapulvételével igényelheti.

Az állás elfoglalásától a felmentés napjáig eltelt idő csak akkor számítható be teljesen, ha az megszakítás nélkül egyhuzamban, a tényleges szolgálatban telt el. Megszakítás nélkül teljesített szolgálat az, ha a tényleges szolgálatban nem töltött idő a 30 napot nem haladja meg. A szolgálat folytonosságának kérdését, illetőleg azt, hogy milyen jogi tények idéznek elő a szolgálatban megszakítást, a törvény kimerítően szabályozza, így ennek részletes tárgyalásába nem bocsátkozom.

A nyugdíjtörvénynek a szolgálati idő meghatározására vonatkozó rendelkezése egyszerű és világos, alkalmazni sem nehéz olyan esetekben, ha valaki mint forgalmi díjnok kezdi pályafutását és mint postaigazgató a VI. fizetési osztály 1. fokozatában fejezi be. Ámde az életben ez nem mindig ilyen egyszerű és a szolgálati idő megállapítása sokszor okoz fejtörést. Vegyük pl. a következő esetet: Egy alkalmazott az alsófernezei állami kohóintézetnél kezdi szolgálatát, innen 2 év múlva 18 éves korában 3 éves katonai szolgálatra vonul be, leszerelése után közvetlenül felveszik a postasegédtszti tanfolyamra, majd ennek elvégzése után segédtsztté nevezik ki. Ezután fokozatosan halad előre a ranglétrán a román megszállásig. A románok csak 1922-ben veszik át, de 1924-ben magyarsága miatt a szolgálatból elbocsátják. 1927. évben újból visszaveszik és ettől kezdve megszakítás nélkül szolgál 1936-ban történt nyugalombahelyezéséig. A visszacsatolás után újból szolgálatra jelentkezik és ellenőrré nevezik ki, azonban betegsége miatt 1941-ben nyugdíjazását kéri.

A szolgálati idő meghatározása: A 18. életév előtt teljesített szolgálat nem számít be (1924. évi 5100 M. E. sz. rendelet I. fejezet 16. p.). A katonai és a postai szolgálat közé ékelődik a segédtszti tanfolyamon töltött idő (6 hó), amely tulajdonképpen megszakítást képez, azonban 1941 december 1. óta a katonai szolgálat beszámítható akkor is, ha a megszakítás 1 évet nem halad meg. A magyar közszolgálat 1921. évi július 26-ig számítandó (1200/1941. M. E. 9. §) és beszámít az 1922—1924-ig terjedő román szolgálat is, mert a magyar és román szolgálat között akkor sincs megszakítás, ha az átvétel csak későbbi időpontban következett be. Az 1927—1936-ig terjedő idő ismét beszámít, mert a román posta részéről történt elbocsátás joghatályos cselekménynek nem tekinthető. És végül beszámít a visszacsatolás után a kinevezéstől az újabb nyugalombahelyezésig eltelt idő.

A nyugdíjba beszámítható idő kérdése különösen akkor válik érdekessé, ha az alkalmazott végleges állását megelőzően különböző minőségben teljesített szolgálatot. Ez pedig igen gyakori eset. Különösen az első világháborút követő másfél évtized alatt mutatkozott rendkívül nehéz elhelyezkedési lehetőségek kényszerítették a fiatalságot arra, hogy mindenféle ideiglenes, de sokszor még annak sem nevezhető alkalmazást elvállaljon, mert csak ilyen módon remélhette kenyerének biztosítását és idővel végleges állásba kinevezését. Mindnyájan emlékezünk még arra az időre, hiszen egy évtized sem múlt el azóta, amikor a m. kir. posta rendkívüli hallgatókat vett fel a tisztképző tanfolyamra és megengedte nekik, hogy a tanfolyamot saját költségükön elvégezhessék.

A végleges alkalmazást megelőző, különböző minőségben eltöltött szolgálatok széles és változatos fokozataiból 3 fajta, bennünket is közelebről érdeklő, szolgálatot szeretnék ismertetni. Ezek: 1.) A szerződéses szolgálat, 2.) A katonai szolgálat, 3.) A tisztviselői szolgálatot megelőző munkási szolgálat.

1. A nyugdíjtörvény 5. §-ában foglalt rendelkezés szerint az olyan alkalmazott, akinek illetményeit külön szerződéssel állapítják meg, ezután az alkalmazása után sem maga, sem özvegye vagy árvája részére a törvényben szabályozott ellátásokra igényt nem tarthat. Nyilvánvaló tehát, hogy a szerződéses szolgálat beszámítható szolgálati időnek nem minősül. A szerződéses szolgálat csakis különleges jogszabály: államfői elhatározás vagy minisztertanácsi hatá-

rozat alapján számítható be. Így a minisztertanács 1923. évi november hó 30-án kimondotta, hogy a budapesti m. kir. távbeszélő hálózat bérleti vállalatnál eltöltött időnek felerészét az érdekelt alkalmazottaknak be lehet számítani. Hasonló módon nyert rendezést a lovag Beer Vilmos postaszállító üzemnél alkalmazott kocsisok szolgálati ideje is. A lovag Beer Vilmos féle budapesti lófogató szállítási üzem ugyanis 1919. évi január hó 1. napjáig a m. kir. postával szerződéses viszonyban álló magánvállalkozás volt, amelynek kötelékében teljesített szolgálat beszámítására a törvény nem nyújt lehetőséget. A vállalat kincstári kezelésbe történt átvétele alkalmával a szolgálati idő kérdése olyan módon oldódott meg, hogy minisztertanácsi határozattal az üzemtől átvett és névszerint megjelölt alkalmazottaknak szerződéses szolgálata felerészben hozzászámítható a kincstári postaszolgálathoz.

E kétféle szerződéses szolgálat beszámítása ma már a letűnt idők megoldott problémái közé tartozik, nem is annyira fontosságuk, hanem inkább érdekességük miatt és a teljesség kedvéért emlékeztem meg róluk.

A minisztertanács 1926. évi január hó 2-án tartott ülésében hozott határozatával hozzájárult ahhoz, hogy azoknál a postaalkalmazottaknál, akik a postamesteri hivatalok szolgálatából közvetlenül léptek át állami postaszolgálatba, a postamesteri, illetőleg postakiadói minőségben eltöltött idő az állami szolgálati időhöz teljes egészében hozzászámíttassék. A beszámítás kezdete a kiadói képesítés megszerzésének napja, illetőleg postamestereknél az állás elfoglalása, feltéve, ha akkor már szakképesítéssel rendelkeztek. A minisztertanácsi határozat azzal, hogy a postamesteri szolgálatnak az állami postai szolgálatba való beszámítását elrendelte, a két szolgálat közötti viszonyosságot is megállapította. Ez pedig annyit jelent, hogy a postamesteri szolgálatot a nyugdíj szempontjából az állami postai szolgálattal minden tekintetben egyenlőnek kell tekinteni. Nézzük meg ezután, hogy a postakiadói szolgálatban mikor következik be megszakítás. A minisztertanácsi határozat szerint akkor, ha a tényleges szolgálatban nem töltött idő a 30 napot meghaladja. A jogszabály betűszerinti alkalmazása esetében tehát minden 30 napot meghaladó megszakítás a szolgálat folytonosságát megszakítja, bármely okból is következett az be. Egyedüli kivétel, a minisztertanácsi határozat értelmében, a felfüggesztett állapotban töltött idő, amely nem számítható be, de nem is képez megszakítást. A jogszabály merev alkalmazása ellentétbe kerülne a méltányosság elvével. A közigazgatási bíróság is megállapította, hogy a kiadói szolgálatban a kirendelések következtében előállott megszakítás a szolgálat folytonosságát nem szakítja meg. Ezt a bíróság „repülő szolgálatnak” nevezte. Nehezebb kérdés azonban, miképpen bírálendő el a 30 napot meghaladó betegség? Az állami alkalmazottaknál a betegség miatt tényleges szolgálatban nem töltött idő, bármilyen hosszú tartamú legyen is az, a nyugdíj megállapításánál teljes egészében be kell számítani. Ez abból következik, hogy az alkalmazott közszolgálati viszonya betegségéből kifolyólag semmiféle változást nem szenved és illetményeit betegsége idejére is teljes egészében kézhez kapja. A postakiadó azonban a nyugdíj szempontjából magánalkalmazottnak tekintendő, akinek betegsége alatt fizetésre nincs igénye. Ha ezt figyelembe vesszük, továbbá, hogy tényleges szolgálatban eltöltött kiadói szolgálat beszámítása is kivételes jogszabály alapján történik, arra az álláspontra kellene

helyezkedni, hogy a 30 napot meghaladó betegség megszakítást kópes. Ez az elgondolás azonban nem egyeztethető össze a méltányosság elvével. A betegség ugyanis általában az alkalmazott hibáján kívül álló okból következik be és kényszeríti arra, hogy szolgálatát megszakítsa.

Helyesnek ismerhető el tehát az utóbbi években kifejlődött gyakorlat, amely szerint a hiteltérdemlően igazolt betegség a postakiadói szolgálat folytonosságát nem szakítja meg.

Továbbra is felmerül azonban az a kérdés, hogy a betegség időtartama beszámítható-e vagy sem. A beszámítás mellett szól az állami alkalmazottak betegségére vonatkozó jogszabály analóg alkalmazása. Ámde a joghasonlatosság itt erősen sántít, mert nem szabad elfelejteni, hogy szerződéses alkalmazottról van szó, akinek a tényleges szolgálatban eltöltött ideje is csak kivételes jogszabály alapján számítható be. Helyesnek látszik tehát azt a megoldást választani, és a kérdést úgy megoldani, hogy a betegségben töltött idő, hasonlóan a felfüggesztett állapotban töltött időhöz, nem számít be, de a szolgálat folytonosságát sem szakítja meg. A postavezérigazgatóság jelenleg ezt az elvet követi a gyakorlatban. Meg kell jegyezmem azonban, hogy a m. kir. közigazgatási bíróság legújabb gyakorlatában még ennél is tovább ment és a betegség időtartamára per analogiam alkalmazta a nyugdíjtörvény 13. §-ának (2) bekezdésében található jogszabályt, amely akként rendelkezik, hogy az illetmények élvezete mellett, vagy a nélkül szabadságon töltött időt is be kell számítani, ha az 1 évet nem halad meg. A közigazgatási bíróság újabb állásfoglalása után megfontolásra ajánlom, hogy a jelenlegi gyakorlatot nem lenne-e célszerű megváltoztatni. E kérdéssel kapcsolatban egyébként érdekes megfigyelni azt a fejlődést, amely végülis a jogszabály értelmének helyes magyarázatára vezetett. Amíg kezdetben — az 1926 január hó 2-án kelt minisztertanácsi határozat után — a jogszabály merev alkalmazása mellett azon az alapon állottunk, hogy a postakiadók 30 napot meghaladó betegsége a szolgálat folytonosságát megszakítja, ma már a betegség időtartama nemcsak nem képez megszakítást, hanem egy éven belül tényleges szolgálatnak tekinthető és teljes egészében beszámítható a nyugdíjba.

A postakiadói szolgálatokban — különösen a régebbieken — igen sok megszakítás fordul elő, amelynek egy része — nem vonom kétségbe — az alkalmazott hibáján kívül álló okból: betegség, vagy alkalmazás hiánya stb. keletkezett. De az is bizonyos, hogy a megszakítások másik része a kiadó akaratából következett be. Mert ki gondolt arra 1926 előtt, hogy a kiadói szolgálat valaha is a nyugdíjba be fog számítani, és hányan törődtek azzal, hogy szolgálatuk folytatólagos legyen. Bizonyára az elsőnek jelzett okok és körülmények késztették a Postatisztviselőnök Országos Egyesületét arra, hogy az 1929. évben memorandummal forduljanak a pénzügyminiszterhez azzal a kéréssel, hogy a potamesteri hivataloknál eltöltött szolgálati idő folytonosságának számításánál ne tekintessék megszakításnak a tényleges szolgálatban nem töltött idő abban az esetben, ha az hat hónapot nem halad meg. A pénzügyminiszter a kérelemhez nem járult hozzá, mert nem tartotta megengedhetőnek, hogy a potamesteri hivataloknál alkalmazottak szolgálati idejének számítása az állami alkalmazottakénál kedvezőbb módon szabályoztassék.

A postamesteri szolgálat kizárólag az állami postai szolgálatba számítható be, vagyis az 1926. évi minisztertanácsi határozat viszonyosságot csak a két intézmény között teremtett azáltal, hogy az egyik, vagy a másik intézmény köteleiben eltöltött szolgálati időket átlépés esetében a nyugdíj szempontjából kölcsönösen be kell számítani. A nyugdíjviszonyosság eszmei tartalmát ugyanis a különböző ellátási jogszabályok hatálya alá tartozó alkalmazásokban eltöltött szolgálati időknél kölcsönös beszámítása adja meg. A postamesteri szolgálat nincs viszonyosságban más állami szolgálattal, pl. ha egy postakiadó az államasutakhoz lép át, postai szolgálatának beszámítására a minisztertanácsi határozat nem nyújt lehetőséget. Azok a postamesterek és postakiadók, akik kincstári szolgálatba nem lépnek át, a szolgálatból való kiválásuk esetében a postamesterek nyugdíjjegyesületétől kapnak nyugdíjat az alapszabályokban foglalt rendelkezések szerint. Ma már az egyesületi tagság nemcsak a postamesterekre, hanem a postakiadókra nézve is általánosan kötelező, kivéve azokat a postakiadókat, akik 45. életévüket betöltötték.

Meg kell emlékezni arról, hogy a minisztertanácsi határozat kizárólag a postamesteri és postakiadói minőségben teljesített szolgálat beszámítására terjed ki. Ennélfogva a postamesteri küldöncök és kézbesítők kincstári szolgálatba közvetlenül történő átlépésük esetében sem tarthatnak igényt szerződéses szolgálatuk beszámítására. Természetesen még kevésbé jöhet tekintetbe a nyugdíj szempontjából az egymagában álló postamesteri kézbesítői és küldönci szolgálat, amely után az alkalmazott a nyugdíjtörvény 5. §-a értelmében ellátásra nem jogosult. Ezek az alkalmazottak 1929. évi január hó 1-től az 1928 : XL. tc. alapján kötelező öregségi és rokkantsági biztosítás alá esnek és a feltételek bekövetkezése esetében öregségi, illetőleg rokkantsági járadékot élveznek.

(Folytatjuk.)

*

Grundsätze der Altersfürsorge in Ungarn. Dr. JENŐ RUSZTHI, Postsekretär.

Würdigung des Gesetzartikels LXV:1912. über die Versorgung der Staatsangestellten, sowie deren Witwen und Waisen. Die dieses Gesetz ergänzenden und abändernden Verordnungen. Die wichtigsten Grundsätze des Systems unseres Pensions-Gesetzes. Die verschiedenen Arten der Versorgungen. Die Frage der Pensionierung mit vollendeten Dienstjahren. Einrechnung des Staatsdienst vorangehenden: 1. vertragsmässigen, 2. militärischen und 3. Arbeiter-Dienstjahre. Einrechnung der Kriegsjahre. Rolle des Finanzministers, des Obersten Rechnungshofes und des Verwaltungsgerichtshofes in den Pensionsfragen.

Principes des pensions en Hongrie. M. le Dr. JENŐ RUSZTHI, Secrétaire de poste.

Appréciation de l'article de loi LXV de 1912 sur la pension des employés d'État ainsi que

de leurs veuves et orphelins. Les dispositions complétant et altérant cette loi. Les principes essentiels du système de notre loi sur la pension. Les diverses sortes de pensions. La question de la mise en retraite avec des années de service complètes. Imputation des années de service 1. contractuel, 2. militaire et 3. travailleur, précédant le service d'Etat. Imputation des années de guerre. Rôle du Ministre des Finances, de la Cour suprême des Comptes et du Tribunal administratif dans les questions de pension.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Technische Mitteilungen. — Articles techniques.

Kéthuzalos távkábeláramkörökből távválasztással felépíthető erősített távbeszélő összeköttetések maximálhosszáról.

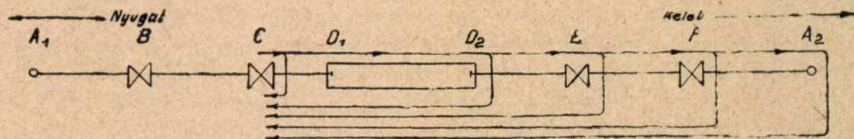
Irtta: Dr TOMITS IVÁN m. kir. postaműszaki igazgató.

Ez az elméletet matematikai formába öntve jutunk ú. n. aktív echocsillapítás fogalmához. Ez megmutatja, hogy a vizsgált kéthuzalos erősítőnek egyik oldalán (pl. C-től kelet felé) a kimenő üzemi áramból leváló és a C-hez visszafutó echoáramok összege milyen nagy a jelzett üzemi áram erősségéhez képest. A mennyiséget mérhetjük százalékban is, ilyenkor a kettős reflexió tényezőjéről van szó, mérhetjük azonban az ismert csillapítás kifejezéssel is (aktív echocsillapítás).

Az aktív echocsillapítás értéke kelet (k) és nyugat (ny) felé (b_{kelet} és b_{ny}) a C. C. I. F. által megadott formula segítségével számítható ki:

$$\begin{aligned} e^{-b_k} &= e^{-b_{1k}} + e^{-b_{2k}} + e^{-b_{3k}} + \dots \\ e^{-b_{ny}} &= e^{-b_{1ny}} + e^{-b_{2ny}} + e^{-b_{3ny}} + \dots \end{aligned} \quad \text{és } \left. \begin{array}{l} \dots \\ \dots \end{array} \right\} \dots 3)$$

ahol b_{1k} , b_{2k} stb. és b_{1ny} , b_{2ny} , ... stb. jelentik az összes echopályák végcsillapításait a C erősítőtől kiindulva kelet vagy nyugati irányban és ugyanoda vissza.

1. ábra.

A mellékelt ábrán láthatók a fő reflexió helyek echopályái, csupán a keleti irányban. (Áttekinthetőség kedvéért más reflexiók helyét nem szemléltettünk.) Ezek közt az echopályák közt különleges tulajdonságokkal bír-

kettő. Az egyik közvetlenül a C erősítőnél van; ennek reflexiós csillapítási tényezője, vagy echocsillapítása

$$B = \log \left| \frac{Z+N}{Z-N} \right| \quad (\dots 4)$$

ahol „Z” az erősítőhöz közvetlenül hozzátartozó vonalszakasz hullámellenállását, „N” pedig a már leírt módon készített művonal impedanciáját jelenti. A másik pedig az erősített összeköttetés utolsó szakasza, hol a C. C. I. F. előírása szerint! stabilitás vizsgálatoknál szigetelt vonalvégződéseket kell alkalmazni (reflexiós tényező = 1, echocsillapítás = 0).

Amennyiben a „C” kéthuzalos erősítőnél mindkét irányban (kelet és nyugat) az aktív echocsillapításokat megállapítottuk, a C. C. I. F. elmélete szerint begerjedés a nevezett „C” erősítő mindannyiszor előáll, valahányszor a „C” erősítő kétirányú erősítési tényezőinek összege $s_k + s_{ny}$ nagyobb vagy egyenlő, mint a két aktív echocsillapítás összege, azaz

$$\begin{aligned} \text{Ha} \quad & s_k + s_{ny} \geq b_k + b_{ny} \\ & b_k + b_{ny} > s_k + s_{ny} \end{aligned}$$

akkor az összeköttetést stabilnak mondjuk. A stabilitás mértéke

$$\Delta = \frac{b_k + b_{ny}}{2} - \frac{s_k + s_{ny}}{2}, \quad (\dots 5)$$

vagyis az az erősílésemelés, melyet a C erősítő mindkét irányban egyenlően alkalmazva, a begerjedés határát éppen elérhetjük.

Az 5) alatti stabilitás érték a kérdéses „C” erősítő önstabilitása. Minden kéthuzalos erősítőnek és négyhuzalos áramkörnek vagy vivőfrekvenciás áramkörnek van ilyen önstabilitása. Az így nyert összes önstabilitási értékek közül a legkisebb egyidejűleg a teljes távbeszélőösszeköttetés stabilitásának mértéke is.

Ha az említett kéthuzalos erősítők, vagy négyhuzalos (vivőáramú) áramkörök közül csak egy is begerjedt, vagy a begerjedés határán van, az egész összeköttetés már instabilnak számít.

A C. C. I. F. előírásai szerint $\Delta = 0.2$ néper az a legkisebb stabilitási érték, mely valamely összeköttetésre még elfogadható. A valóságban azonban az átviteli értékek el nem kerülhető időbeli ingadozása miatt az összeköttetések felépítésénél szokásos a $\Delta = 0.2$ népernél valamivel nagyobb stabilitásérték biztosítása.

1. Kéthuzalos távkábel-alapszakaszok erősített összeköttetése távkapcsolással (távvalasztás).

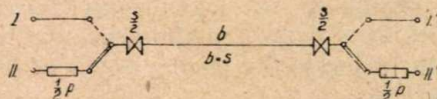
A távbeszélő üzemek gazdaságos kihasználása miatt igen előnyös az interurbán távbeszélő összeköttetéseket az egyes alkotórészekből (alapszaka-

szok) oly módon felépíteni, hogy az összekapcsolások, az erősítők beiktatása, az erősítési mérték beállítása, továbbá végállomások kiképzése lehetőleg igen kis időt vegyen igénybe; kívánatos továbbá, hogy maguk az egyes interurbán szakaszok jól és többszörösen kihasználhatók legyenek, tehát ne csupán egyetlen összeköttetés részére legyenek fenntartva, hanem sokféle kombinációban legyenek igénybevehetők. Ezekből az okokból az interurbán áramköröknél már a m. posta is bevezette több helyen a felépítések automatizálását, röviden az ú. n. távválasztást. A távválasztási berendezéseknek az a feladatuk, hogy előre meghatározott rendszer alapján választó impuizusok útján az összeköttetések üzemben megkívánt típusait, részint négyhuzalos, vagy vívőáramú, részint pedig kéthuzalos áramkörökből, — erősítőknek megfelelő alkalmazásával, — úgy építsék fel, hogy

a) az összeköttetés végállomású forgalomban adott „p” néper végesillapítással bírjon (pl. $p = 1$ néper).

b) az összeköttetés stabilitása egy megengedett alsó határérték Δ fölött legyen (C. C. I. F. előírása szerint legalább 0.2 néper).

A jelen értekezés keretén belül bennünket tisztán a kéthuzalos erősített összeköttetések érdekelnek, és azok közül is kizárólag olyanok, melyek kéthuzalos távkábel-alapszakaszokból állíthatók össze. Egyszerű felépítési eljárás automatikus módon az volna, hogy az egymásután következő alapszakaszokat erősítők közbeiktatásával láncszerűen úgy kapcsoljuk össze, hogy az egyes erősítők már rendszeresen előre meghatározott fix erősítésszakra legyenek beállítva és az összeköttetések üzemben használt összes kombinációjánál a fenti a) és b) pontban megadott feltételek teljesüljenek. Az ilyen eljárásnak távválasztással való megoldása, — noha nem lehetetlen, — mégis meglehetősen bonyolult. Egyszerűbb, áttekinthetőbb és az összeköttetések nagy változatosságában is rugalmas, hajlékony eljárást kapunk, ha magukat az alapszakaszokat már előre erősítővel látjuk el oly módon, hogy

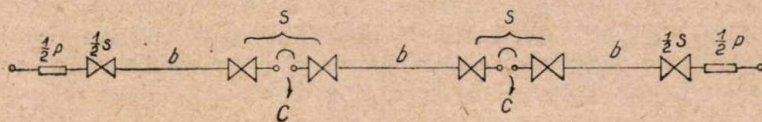

2. ábra.

minden alapszakasz részben egyedül végállomású forgalomban, részben pedig másokkal együtt tranzit összeköttetéseknel egyformán jól használható legyen. Az erősítés ilyen alapszakasz-típusnál, — noha nem a leggazdaságosabb, de a legcélravezetőbben, — végerősítővel történhetik a 2. sz. ábra sémája alapján.

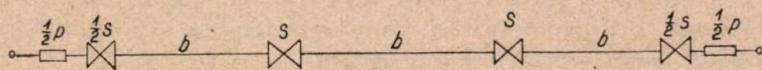
A végeken lévő átkapcsolók alsó (II—II') helyzeteiben maga az alapszakasz „p” néper végesillapítással végállomású forgalomban használható, míg a felső (I—I') kapesok állásai lehetővé teszik az egyes alapszakaszok 0 végesillapítással való kiképzését. Ha tehát több alapszakasz ilyen módon való összeláncolásával a végekre egyenként még „ $1/2 p$ ” vonaltoldalékokat (műcsillapítás) is kapcsolunk, előállítottunk egy összeköttetést, mely a fenti

a) alatti feltételnek megfelel, melyre nézve tehát csupán még a b) alatti stabilitás-feltétel teljesülését kell külön vizsgálat alá venni.

3/a. ábra.

Három ilyen alapszakaszból felépített összeköttetésnek egy sémáját szemléltettük a 3/a. alatti ábrában azzal az egyszerűsítéssel, hogy az összes alapszakaszok egyforma csillapítással (b) bírnak.

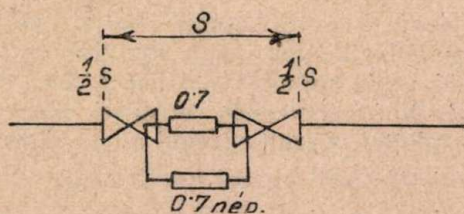

3/b. ábra.

Az összekapcsolt tandem erősítők összerősítése nyilván egyenlő az alkotó erősítési tényezők összegével ($\frac{1}{2}s + \frac{1}{2}s = s$), miért is az ilyen összekapcsolt kettős erősítők átvitel szempontjából úgy viselkednek, mint egyetlen egy erősítő, melynek erősítése egyenlő az erősítési tényezők összegével. A mellékelt 3/b. ábra tehát átvitel szempontjából aequivalens 3/a-val.

Az összekapcsolt erősítőknek egyetlen erősítővel való helyettesíthetősége még további feltételekhez van kötve; meg kell még követelni, hogy a 3/a. alatti tandem erősítőkkel felépített összeköttetésnek stabilitása is ugyanaz legyen, mint amilyen az egyszerű erősítőkből álló 3/b. összeköttetésé. Mászóval a kettős erősítők összekapcsolási helyei (lásd 3/a. ábra C pontjait) ne legyenek reflexiós helyek, vagyis a 3/a. és b. összeköttetések reflexiós helyei nagyságra és számra egymással egyenlők legyenek. A végerősítők és művonalaik kiképzése műszakilag mindenkor megoldható úgy, hogy az összekapcsolási helyeken nem lépnek fel gyakorlatilag számításba jövő reflexiók.

A végerősítőknek van egy másik, a gyakorlatban sokszor használt ösz-

4. ábra.

szekapcsolási módozata is, az ú. n. „láncapcsolás“, melynek kivitelét sematikusán mutatja a 4. alatti ábra.

Az összekapcsolásban itt nincs művonal, hanem külön-külön a vonalkapcsok és a művonal-kapcsok vannak összekötve egymással egy-egy 0.7 néperes műcsillapításon keresztül. E műcsillapítások jelenléte biztosítja a beállított erősítési tényezők összegeződését a jelen esetben. Az összekötött erősítők közt helyes konstrukció mellett gyakorlatilag nincs reflexió.

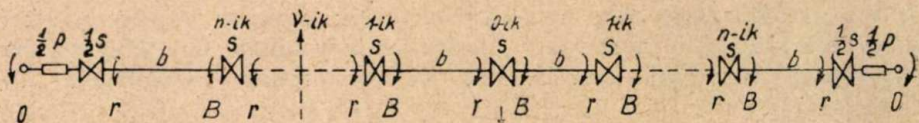
2. Adott számú erősített kéthuzalos alapszakaszból felépített összeköttetés stabilitás-viszonyairól.

Az egyes alapszakaszok összekapcsolásánál önként felmerül az a kérdés, hogy hány alapszakaszt lehet adott végesillapítási és stabilitási viszonyok mellett összekapcsolni, továbbá, hogy ilyen felépített összeköttetéssel mennyi összcillapítás hidalható át, vagy milyen lesz a nyert kéthuzalos összeköttetésnek legnagyobb hossza, ha a végesillapítás és a stabilitásérték az összeköttetésre már előre meg van állapítva.

A számítások könnyebb kivitele kedvéért ismét feltételezzük, hogy az összes alapszakaszok mind egyforma csillapítással (b) bírnak. A matematikai műveletek könnyebb kezelhetősége miatt külön kell tárgyalnunk azokat az összeköttetéseket, melyek, — a végerősítéseket nem tekintve, — páratlan számú középpálmomású erősítővel (tandem erősítők egynek számításnak) bírnak, tehát az alapszakaszok száma páros; ugyancsak külön kell számításokat végezni azokra az összeköttetésekre is, melyeknél az említett középerősítők száma páros, vagyis az alapszakaszok száma páratlan.

a) eset: a középerősítők száma páratlan.

Az összeköttetést sematikusán ábrázolja az alábbi 5. sz. ábra. A közép-

5. ábra.

erősítők számozása olyan, hogy a középső (C) a 0-adik mellett jobbra és balra szimmetrikusan következnek sorra az első, a második..... n-ik középerősítők, s végül pedig mindkét oldalon a két végerősítő egyenként $\frac{1}{2} p$ vonaltoldalékkal. A középerősítők erősítési tényezője mindenütt „s“ néper, ami a már mondottak szerint egyenlő a „b“ alapszakasz-csillapítással. A végerősítők erősítési tényezője egyenként $\frac{s}{2}$ néper.

Könnyen látható, hogy az ábrázolt összeköttetésben, melynek végesillapítása „p“ néper,

a középerősítők száma $2n+1$, páratlan szám,
az alapszakaszok száma $2[n+1]$, páros szám.

Az ábrában az összeköttetés baloldali részének [nyugati irány] a közép-
től számított v -edik erősítőjére nézve szemléltetve vannak az összes számí-
tásba jövő fő- és mellék-reflexiós helyek, görbe nyílakkal ábrázolva; az
utóbbiakhoz számítanak mindazok a helyek, hol a kéthuzalos erősítők
bemenő kapcsai a vonalakra kapcsolódnak. A szemléltetett fő- és mellék-
reflexiós helyeken fordulnak tehát vissza a v -ik erősítőre nézve számításba
jövő echoáramok az ellenkező irányokba és visszafolynak a v -edik erősítő-
höz. A fő reflexiós-helyek echocsillapítása a számítás megkönnyítésé-
véért egyöntetűen mindenütt „B”, a mellék-reflexiós helyeké pedig „r”: a
végeké a C. C. I. F. előírásai értelmében 0 [szigetelés].

Számítsuk most ki a v -edik erősítőre a kelet és nyugat felé való két
aktív echocsillapítás értékeit. A C. C. I. F. 3. alatti számítási formulája
értelmében

$$\begin{aligned} e^{-b_{vk}} &= e^{-B} + (n+v)e^{-B} + (n+v+1)e^{-2b-r} + e^{-2b+s-p} \\ e^{-b_{vny}} &= e^{-B} + (n-v)e^{-B} + (n-v+1)e^{-2b-r} + e^{-2b+s-p} \end{aligned}$$

ahol b_{vk} a keleti irányban számított aktív echocsillapítást jelenti, b_{vny} pedig
a nyugatiét.

Mint hogy $b = s$, a kapott egyenletek összevonva így is írhatók:

$$\begin{cases} e^{-b_{vk}} = (n+v+1)e^{-B} + (n+v+1)e^{-2b-r} + e^{-b-p} \\ e^{-b_{vny}} = (n-v+1)e^{-B} + (n-v+1)e^{-2b-r} + e^{-b-p} \end{cases} \dots 6)$$

A stabilitás definíciója értelmében a v -edik erősítő stabilitása [lásd az
5. alatti egyenletet]

$$\Delta_v = \frac{b_{vk} + b_{vny}}{2} - \frac{s + s}{2},$$

azaz lévén $b = s$

$$b_{vk} + b_{vny} = 2\Delta_v + 2b.$$

A 6. alatti egyenleteket összeszorozva nyerjük

$$e^{-(b_{vk} + b_{vny})} = e^{-2\Delta_v - 2b} = \\ = \{(n+1-v)[e^{-B} + e^{-2b-r}] + e^{-b-p}\} \{(n+1+v)[e^{-B} + e^{-2b-r}] + e^{-b-p}\};$$

sorozzuk meg az egyenlet mindkét oldalát e^{2b} -vel:

$$e^{-2\Delta_v} = \{(n+1+v)[e^{-B+b} + e^{-b-r}] + e^{-p}\} \{(n+1+v)[e^{-B+b} + e^{-b-r}] + e^{-p}\}$$

vagy a $e^{-B+b} + e^{-b-r} = A$ rövid jelzést bevezetve

$$e^{-2\Delta_v} = [(n+1-v)A + e^{-p}] [(n+1+v)A + e^{-p}] \dots 7)$$

Mint hogy az 5. ábrában szemléltetett összeköttetés a 0 jelzésű erősítőre nézve szimmetrikus, a 7. alatti egyenlet egyformán érvényes a középtől jobbra vagy balra álló v -edik erősítőre.

A középső, vagyis a 0-ik erősítőre fennáll a következő igen egyszerű stabilitási egyenlet:

$$e^{-2\Delta_0} = (n+1)A + e^{-p} \dots 8)$$

Könnyen bebizonyítható, hogy a középső erősítő stabilitása kisebb bármelyik v jelzésű erősítőnél. Ugyanis a 7. egyenlet jobboldalának beszorzása révén

$$e^{-2\Delta_v} = [(n+1)^2 - v^2] A^2 + 2(n+1)e^{-p}A + e^{-2p},$$

mely $v=0$ esetében

$$e^{-2\Delta_0} = (n+1)^2 A^2 + 2(n+1)e^{-p}A + e^{-2p}$$

alakot vesz fel.

A két egyenletet egymásból kivonva nyerjük

$$e^{-2\Delta_0} - e^{-2\Delta_v} = v^2 A^2.$$

Világos most, hogy a jobboldal pozitív szám, tehát

$$e^{-2\Delta_0} > e^{-2\Delta_v} \text{ azaz } \Delta_v > \Delta_0.$$

Ha még ki tudjuk mutatni, hogy a végerősítők stabilitása is nagyobb, mint a középső erősítőé, akkor nyilvánvaló, hogy a középső erősítő stabilitása Δ_0 képviseli egyidejűleg az egész összeköttetés stabilitását is, tehát azt az értéket, mely a következőkben számításaink alapjául szolgálhat.

A nyugati végen lévő végerősítő aktív echoállapításai a keleti és nyugati irányokban az alábbi egyenletekből számíthatók ki:

$$e^{-b_{\text{vég, k}}} = (2n+2)e^{-B} + (2n+2)e^{-2b-r} + e^{-b-p}$$

$$e^{-b_{\text{vég, ny}}} = e^{-p}$$

A két egyenletet egymással megszorozva nyerjük:

$$e^{-(b_{\text{vég},k} + b_{\text{vég},r})} = \left\{ (2n+2) \left[e^{-B} + e^{-2b-r} \right] + e^{-b-p} \right\} e^{-p} \quad \dots 9$$

A stabilitási feltétel

$$\Delta_{\text{vég}} = \frac{b_{\text{vég},k} + b_{\text{vég},ny}}{2} - s,$$

azaz

$$b_{\text{vég},k} + b_{\text{vég},ny} = 2\Delta_{\text{vég}} + s,$$

amit a fenti 9. alatti egyenletbe behelyettesítve kapjuk

$$e^{-2\Delta_{\text{vég}}} = \left[2(n+1)\Lambda + e^{-p} \right] e^{-p} = 2(n+1)e^{-p}\Lambda + e^{-2p}$$

Viszont a 7. egyenletből $v=0$ -ra

$$e^{-2\Delta_0} = (n+1)^2\Lambda^2 + 2(n+1)e^{-p}\Lambda + e^{-2p}.$$

Az utolsó egyenletből az utolsóelőttiit kivonva

$$e^{-2\Delta_0} - e^{-2\Delta_{\text{vég}}} = (n+1)^2\Lambda^2$$

A jobboldal szintén pozitív szám, tehát

$$e^{-2\Delta_0} > e^{-2\Delta_{\text{vég}}}, \quad \text{és így} \quad \Delta_{\text{vég}} > \Delta_0.$$

b) eset: a középerősítők száma páros.

Az a) eset 5. alatti sémájából ez az eset úgy származtatható le, hogy a $v=0$. középerősítőtől balra [nyugat] eső rész jelzéseit változatlanul hagyjuk [n helyett veendő $n-1$]. A baloldali mezőben fekvő v -edik erősítő stabilitása toldjuk [n helyett veendő $n+1$], vagy egynek kiiktatásával megrövidítjük [n helyett veendő $n-1$]. A baoldali mezőben fekvő v -edik erősítő stabilitása így az előbbi esetben a 7. alatti formula megfelelő átalakításával [a jobb- oldali zárójelben n helyett $n+1$ irandó]

$$e^{-2\Delta_v} = \left[(n+1-v)\Lambda + e^{-p} \right] \left[(n+2+v)\Lambda + e^{-p} \right] \quad \dots 10 \text{ a)}$$

Hasonlóan nyerjük a megrövidített szakaszra [n helyett a második záró- jelben $n-1$ irandó]:

$$e^{-2\Delta_v} = \left[(n+1-v)\Lambda + e^{-p} \right] \left[(n+v)\Lambda + e^{-p} \right] \quad \dots 10 \text{ b)}$$

A 10/a alatti egyenlet tehát $2[n+1]+1=2n+3$ páratlan alapszakaszra érvényes, a 10/b alatti pedig $2[n+1]-1=2n+1$ számú alapszakaszra.

Jellemző az összeköttetés ilyen felépítésénél, hogy a 10/a esetben a $v=0$ jelzésű erősítő és a mellette jobbra fekvő, továbbá a 10/b esetben ismét a $v=0$ jelzésű és a mellette balra fekvő erősítő szimmetria okokból azonos stabilitással bírnak.

A fentiekhez hasonlóan kimutatható, hogy a két középső erősítő stabilitása a legkisebb. A 10/a esetében ugyanis beszorítással nyerhető

$$e^{-2}\Delta_v = (n+1)(n+2)A^2 - (v+v^2)A^2 + (2n+3)e^{-p}A + e^{-2p}$$

és $v=0$ -ra

$$e^{-2}\Delta_0 = (n+1)(n+2)A^2 + (2n+3)e^{-p}A + e^{-2p}$$

Az alsó egyenletből a felsőt kivonva

$$e^{-2}\Delta_0 - e^{-2}\Delta_v = (v+v^2)A^2$$

pozitív szám, és így a már tárgyaltakhoz hasonlóan

$$\Delta_v > \Delta_0$$

Ugyanez elvégezhető 10/b esetére is.

$$e^{-2}\Delta_v = (n+1)nA^2 - (-v+v^2)A^2 + (2n+1)e^{-p}A + e^{-2p}$$

$$e^{-2}\Delta_0 = (n+1)nA^2 + (2n+1)e^{-p}A + e^{-2p}$$

A fenti egyenletet az alsóból levonva, nyerjük

$$e^{-2}\Delta_0 - e^{-2}\Delta_v = (-v+v^2)A$$

A jobboldal a $v=1$ esetében 0, tehát

$$\Delta_0 = \Delta_1$$

azaz a két középső erősítő stabilitása egymással egyenlő. A $v=1$ -nél nagyobb értékekre pedig a fentiekhez hasonlóan

$$\Delta_v > \Delta_0$$

Hasonlóan bebizonyítható, hogy a végerősítők stabilitásai a jelen esetben szintén nagyobbak a középső erősítőkénél; a bizonyítást azonban rövidség okából mellőzzük.

Megjegyzés: A cikkben betű hiánya miatt a képletekben „v” betű van a görög kis „nu” betű helyett.

*

Über die Höchstlänge der aus Zweidraht-Fernkabelstromkreisen durch Fernwahl ausführbaren verstärkten Fernsprechverbindungen. Dr. IVAN TOMITS, Technischer Postdirektor. (Fortsetzung.)

*

Sur la longueur maximum des communications téléphoniques amplifiées construites des circuits de câbles à longue distance, à deux fils, par sélection interurbaine automatique. M. le Dr. IVAN TOMITS, Directeur technique de poste. (Suite.)

Érdekes kérdések.

Interessante Fragen. — Questions intéressantes.

Újabb pályatételünk:

2. A feladó az utánvételes csomag utánvételi lapját is tévedésből a csomag címzettjének címére állítja ki. Az összeget a csomag címzettjének kifizetik. Ha a kifizetett utánvételi összeget a címzettől visszavenni nem lehet, a feladónak adható-e kártérítés?

Pályázati határidő 1944 április 30. A pályázati feltételek azonosak lapunk folyó évi 1. számában közölt 1. pályatételünk (28. oldal) feltételeivel.

Pályázati eredmény.

Lapunk 1943. évi 10. számában érdekes kérdésekre hirdettünk pályázatot. A beérkezett pályatételek közül a szerkesztőbizottság az alábbi kérdéseket találta kiírásra alkalmasnak.

Ezek

1. Kovács Gábor m. kir. postafelügyelőtől (Budapest keleti pu. mozgópostafőnökség):

a) A feladó az utánvételes csomag utánvételi lapját is tévedésből a csomag címzettjének címére állítja ki. Az összeget a csomag címzettjének kifizetik. Ha a kifizetett utánvételi összeget a címzettől visszavenni nem lehet, a feladónak adható-e kártérítés?*

b) A belföldi címre feladott utánvételes csomagot tévedésből hadművelési területre utánküldik és ott a címzettnek az utánvételi összeg beszédese nélkül kézbesítik. Jogos-e a feladó kártérítési igénye.

2. Dóczy István m. kir. postafelügyelőtől (Budapest 3.):

a) Milyen megoldás a legalkalmasabb a kincstári hivatalok személyzetére vonatkozó adatok (jelentkezés, felmentés, szabadság, betegség, katonai szolgálat, betöltött munkakör, stb.) éves nyilvántartásban való gyűjtésére.**

b) Milyen módszerekkel és intézkedésekkel lehetne a postahivatalok ügyiratkezelését gyorsítani, s milyen intézkedésekkel lehetne a postahivatalok ebbeli mulasztásait csökkenteni.

c) Milyen munkaköröket lehetne az igazgatóságok hatásköréből a postahivatalok hatáskörébe utalni. Melyek azok az igazgatósági feladatok, amelyeknél jelenleg az igazgatóságoknak csak közvetítési szerepük van. Célszerűbb volna-e ezeket az igazgatóságok kikerülésével közvetlenül a vezérigazgatóság útján intézni.

d) A magasabb képzettségű munkanőhiányra való tekintettel igen nagy jelentősége van az okszerű munkaerőgazdálkodásnak. Melyek azok a vezérigazgatósági és igazgatósági ügykörök, amelyek egyúttal nem közigazgatási feladatok és amelyeknél szükségtelen a főiskolai képesítés. Ugyanigy melyek

* Lapunk mostani számában kiirt pályatétel.

** Lapunk 1944. évi 2. számában közölt pályatétel.

azok a postahivatali főnökök, amelyeket a képzeltebb szakállisztek, esetleg altisztek is elvégezhetnek.

3. Tódor Mihály m. kir. postafőtisztől (Postaigazgatóság Kolozsvár):

Az egyedül kezelő postamesteri hivataloknál milyen kezelési egyszerűsítések volnának keresztül vezethetők.

A kiírásra elfogadott pályatételek közlését jövő számunkban folytatjuk.

Elmélet — Gyakorlat.

Theorie — Praxis. — Théorie — Pratique.

8. Bélyeggyűjtő megcímzett levelezőlapra (borítékra) ragasztott bélyegek lebélyegzését és a lebélyegzett küldemények azonnali visszaadását kéri. Kérése teljesíthető-e?

Igen, ha a küldemények a bélyegzést kérő címére szólnak.

Az A. 2. Szab. 16. § 9. pontjának rendelkezése szerint, ha megcímzett levelezőlapra, vagy ilyen borítékra ragasztott bélyegek lebélyegzését kéri, a küldeményt feltétlenül postai kezelésbe (továbbítás, kézbesítés stb.) kell venni. Nincs akadálya azonban annak, hogy az érdekelt hivatal a fél saját címére szóló küldeményeket a lebélyegzés után a hivatalban azonnal kézbeítse (a félnek közvetlenül visszaadja). (255.365/1945. IV. 4.)

9. Köteles-e a hivatalvezető minden feladásra kerülő postaszolgálati utalványt láttamozni?

Nem.

A postahivatalok vezetői csak az A. 3. Szab. 144. § 8. pontjában és az F. 1. Szab. 56. §-ában említett „kártérítési” jelzésű postaszolgálati utalványokat kötelesek láttamozni. A láttamozás a szóbanforgó utalványok adatai helyesség szempontjából való felülvizsgálásának, illetőleg ellenőrzésének megtörténtét igazolja. (Beküldött kérdés.)

10. A magánértékcikkárosok hol ismerik el a részükre készpénz ellenében kiadott értékcikk átvételét?

Értékcikk-részletezés című nyomtatványon.

A magánértékcikkárosok az általuk megrendelt értékcikk átvételét, az „Értékcikk-részletezés” című (665. számú) nyomtatványon ismerik el, aminek jeléül az értékcikk-részletezést az értékcikkárosító az F. 1. Szab. 21. § 10. pont 6. bek. értelmében aláírni köteles. (Beküldött kérdés.)

11. Ahol a főpénztáros kezeli az értékcikkeket is, a magánértékcikkárosok részére kiadott értékcikk ellenértékét esetenként kell-e beírni a főpénztári naplóba?

Igen.

Az F. 1. Szab. 5. § 3. pontja szerint a kincstári, valamint az I. o. postamesteri hivatalok főpénztárai, az ott naponként előforduló pénztári műveleteket — vagyis a tényleges készpénzben előforduló be- és kifizetéseket — időrendi sorrendben és összeg szerint a főpénztári naplóba (652. sz. ny.) írják be. Ennek megfelelően ott, ahol a főpénztáros kezeli az értékcikkeket, a magánértékcikk árusoknak eladott értékcikk után teljesített befizetéseket a főpénztári naplóba időrendi sorrendben, esetenként kell beírni. Egyébként a kérdésre a Magyar Posta 1957. évi 1. számában már feleletet adtunk, sőt a „Magyar Posta Könyvei” 1. részben a 199. oldal is ezt a kérdést tartalmazza. (Beküldött kérdés.)

12. Ha a címzett lakóhelyén nincs táviró- vagy távbeszélőhivatal, az

utolsó táviróhivataltól postával továbbítandó táviraton az utolsó távirda vagy az utolsó postahivatal nevét kell-e feltüntetni a címzett lakóhelye után?

Az utolsó táviróhivatalt.

A B. 1. Szab. 19. § 15. pontja, valamint az 57. § 4. pontja szerint az utolsó táviróhivatal nevét kell feltüntetni.

A postával kézbesítendő táviratok helyes kezelésére, illetőleg helyes irányítására egyébként a P. R. T. 1828. évi 35. számában közzétett 33.361. számú rendeletben foglaltak az irányadók. (Beküldött kérdés.)

13. El lehet-e fogadni 21 órakor meghatározott időre szóló beszélgetés bejelentését másnap 7 órára?

Nem.

A meghatározott időre szóló beszélgetés bejelentésének érvényességére vonatkozólag is a C. 1. Szab. 57. §-a rendelkezik. Ennek értelmében a 21 órakor történt bejelentés érvényessége a bejelentés napján a szolgálat befejeztével, folytonos szolgálat esetében pedig éjfélkor megszűnik.

A bejelentés idejére vonatkozólag a C. 1. Szab. 55. § 2. pontja tartalmaz ugyan olyan értelmű rendelkezést, hogy a meghatározott

időre szóló beszélgetést a kívánt időpont előtt legalább félórával kell bejelenteni, ez azonban a bejelentés érvényességét egyébként nem érinti. (Beküldött kérdés.)

14. A meghatározott időre kért beszélgetés után a közönséges beszélgetés kétszeres díját és a pótdíjat akkor is fel lehet-e számítani, ha a beszélgetést csak a meghatározott idő után, például egy óra múlva lehet kapcsolni?

Igen.

A C. 1. Szab. 47. § értelmében a meghatározott időre szóló beszélgetést csak akkor kell a hívó által megjelölt időpontban kapcsolni, ha az összeköttetéshez szükséges áramkörön beszélgetés nincs folyamatban és azon azonnali, sürgős állami vagy igen sürgős beszélgetés nem vár lebonyolításra. Ellenkező esetben a meghatározott időre kért beszélgetés csak ezek lebonyolítása után kerülhet sorra.

Mivel ezidőszereint gyakori a sürgős állami és, az igen sürgős magánbeszélgetés, ezek miatt gyakori a meghatározott időre szóló beszélgetések késése is.

Tekintettel arra, hogy a meghatározott időre szóló beszélgetés kapcsolása még késés esetében is a C. 1. Szab. 47. §-ban meghatározott elsőbbséggel történik, a díjat késés esetében sem lehet mérsékelni. (Beküldött kérdés.)

H I R E K.

Nachrichten. — Nouvelles.

A betegségi biztosító intézet új fogszakorvosi rendelőjének megnyitása.
A közegészségügy elmozdítása érdekében a betegségi biztositó intézetek tevékenysége ma már a gyógyításon kívül a betegségmegelőzésre is kiterjed és ilyen értelemben ezek az intézetek nemcsak betegséggógyító, hanem betegséghárító szervek is.

A fog- és szájorvoslás nagyrészt a betegségmegelőző és betegséghárító orvosi ténykedés körébe tartozik. Közvetlen gyógyítási ténykedés

a fogorvoslás, amikor a szakorvos a rossz fogakat gyógyítja, eltávolítja, a foghiányt pótolja, megelőzés és betegséghárítás pedig, amikor a száj rendbehozásával megelőzi a fogeredetű bajokat. Alig van olyan szervünk, amelynek megbetegedését kisebb-nagyobb mértékben a fogakkal okozati összefüggésbe hozni ne lehetne. Az is tudvalévő, hogy a fogak hiányossága vagy hiánya a rágóképesség csökkenése miatt emésztőszervi megbetegedéseket okoz, aminek következménye a szervezet ellenállóképességének csök-

kenése és a különféle betegségek iránti fogékonyság.

Mindezekből az is következik, hogy a fog- és szájravosítás, beleértve a fogpótlást (prothetikát) is, főleg mint a rossz fogakkal okozati összefüggésben lévő kórfolyamatok megszüntetésére irányuló tevékenység a gyógyítási és kórházi ápolási időtartam megrövidítésére is kihatással van. Ez pedig jelentékeny számú munkanap megnyerésével elsőrangú nemzetgazdasági érdek és emellett a betegségi biztosító intézetek kórházi kiadásainak csökkentésével a biztosítottak másirányú segélyezési igényeinek minél teljesebb kielégítésére nyújt lehetőségeket.

Ezek a közérdekű szempontok már évekket ezelőtt arra indították a m. kir. posta betegségi biztosító intézet vezetőségét, hogy a kérdést tanulmányozza és napirendre tűzze. Az intézetnél ugyanis csak a konzervatív (megtartó) fogkezelés volt rendszeresítve, a fogszakorvosi ellátás a fogpótlásra (prohetika) nem terjedt ki. Enélkül pedig a gyógyítást, megelőzést és a rossz fogakkal okozati összefüggésben lévő betegségek megszüntetését teljes mértékben elérni nem lehet.

Gondos előkészítés és a mai nehéz viszonyok között minden akadály elhárítása után sikerült olyan fogszakorvosi rendelőt felállítani, amely az említett orvosi és egészségügyi szempontoknak teljesen megfelel.

A helyiségkérdés megoldása az volt, hogy az intézet igazgatósága a szakorvosi rendelő székházának III. emeletén lévő hivatali helyiségeiből átköltözött a székházzal szomszédos Mikszáth Kálmán-tér 5. sz. alatti kincstári épületbe. A rendelő székházának egész III. emeletét ezután megfelelő átalakítási munkálatokkal, a legkorszerűbb elrendezéssel és beosztással sikerült az új fogászati rendelő céljaira beállítani.

Az új fogszakorvosi rendelőt a posta betegségi biztosító intézete 1944. évi február hó 15-én nyitotta meg.

A fogszakorvosi rendelő megfelelő számú orvosi kezelőhelyiségből és a fogpótlások előállítására fogtechnikai laboratóriumból áll. A fogszakorvosi rendelés és a fogtechnikai laboratórium fedél alatt való együttműködése a biztosítottakra nagy előny, mert a protézisek behelyezésénél orvos és technikus mindjárt meg tudják állapítani és reparálni az esetleges hibákat, amelyeknek rendezése a magángyakorlatban a fogorvos és a technikus külön üzemhelye miatt a betegre nézve kesedelemmel járhat.

Az orvosi kezelőhelyiségek és a fogtechnikai laboratórium berendezése és felszerelése a modern gyógyászat és a gyógytechnika minden korszerű követelményének megfelel. A rendelőhelyiség gyógytényezői között elsősorban kell megemlíteni a kitűnő műszerekkel felszerelt és kényesebb szájműtétek elvégzésére is alkalmas septikus műtőt. A röntgenhelyiségben felszerelt különleges fogröntgenkészülékkel átvilágítások és fogfelvételek végezhetők, illetőleg készíthetők. A műszerek csírátlanítása kezelőhelyiségenként falbaépített sterilizálók útján történik. A fogászati gyógytényezők teljességéhez tartozik még az egyik kezelőhelyiségben felszerelt diathermiás készülék is.

A fogszakorvosi kezeléseket és a fogpótlást az új fogszakorvosi rendelőben ezidőszereint öt fogszakorvos végzi, a fogtechnikai laboratóriumban pedig öt szerződötett fogtechnikus dolgozik.

Az orvosi kezelőhelyiségek klinikai színvonalú berendezése és felszerelése, a fogtechnikai laboratórium mintaszerű megszervezése egyrészt az orvosi munka sikerének minden feltételét biztosítja, másrészt lehetővé teszi, hogy ebben a rendelőben a magángyakorlathoz hasonlóan az egyéni kívánságokat is ki lehessen elégíteni.

Mindent egybevetve, az új fogszakorvosi rendelő működése a postaszemélyzet egészségügyi gondozásának újabb fejétét jelenti.

Szerkesztői üzenetek.

I. M., Enying. Hozzászólását köszönjük. Közlését lapunk szűkreszabott terjedelmre — sajnos — nem engedheti meg.

K. L., Budapest. Az érdekes kérdésekre kiírt pályázat eredményét részletekben közöljük. Az első csoportot e

számunkban már nyilvánosságra hoztuk.

Érdeklődő. A postaaltszti vizsga tankönyvét a Postaaltsztek Országos Egyesületétől (Budapest, XIV., Szent Domonkos-utca 13.) beszerezheti.

A POSTA FORGALMA.

1944. január.

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatanácsos.

Der Verkehr der Post. Die folgenden Angaben beziehen sich auf den Verkehr der wichtigeren Dienstzweige im Vergleich mit den Ergebnissen des letzten Monats des vorigen Jahres.

A f. évi január havi postaforgalom a várakozásnak megfelelően alakult. A december havi csúcsforgalomhoz képest január hónapban rendszerint erős csökkenés mutatkozik. Az utolsó 10 év eredményeiből számított átlagos csökkenés 10.7%-nak felel meg. A folyó évben ez a csökkenés az átlagnál valamivel kedvezőbb volt, mert a januári forgalom csak 9.6%-al volt kisebb mint az 1943. december havi.

A postai üzletág körébe tartozó egyes küldeményfajták közül az előző év január havához képest az átlagot meghaladó mértékben a feladott csomagok darabszáma, valamint a postautalványok és csekkok összege emelkedett. Igen kedvezően alakult az ajánlott levélpostai küldemények forgalma is, az ajánlott levelek január havi darabszáma egyébként az eddigi havi csúcsértéket képviseli. A táviratok forgalma a decemberi csúcsforgalom után jelentős mértékben visszaesett. A táviratok száma 15.1%-kal volt kevesebb, mint az előző hónapban. A számlált helyi távbeszélgetések darabszáma 1943. szeptember hó óta hónapról-hónapra, ismét fokozatosan emelkedik. Ez a megállapítás nemcsak a vidéki, hanem a budapesti hálózatban folytatott helyi beszélgetésekre is vonat-

Le trafic de la poste. Les données suivantes se rapportent au trafic des services principaux en comparaison avec les résultats du mois dernier de l'année passée.

kozik. A budapesti távbeszélő előfizetők száma az előző hónaphoz képest 55-mal emelkedett. A rádióelőfizetők száma 1 hónap alatt 12.565-tel nőtt meg és január hó végén meghaladta a 900.000-et. A budapesti rádióelőfizetők száma 237.625-re növekedett. Budapesten 1 hónap alatt 3155-tel emelkedett a rádióelőfizetők száma.

A munkaegységekben kifejezett forgalom (101.5 millió munkaegység) 9.6%-kal volt kisebb, mint az 1943. évi december havi eredmény, az 1943. január havi forgalmat azonban 17.1%-kal meghaladta. Az 1943. december havához képest a postaforgalom 13.2, a táviró üzletág 16.1%-kal csökkent, a távbeszélő üzletág forgalma az előző havi forgalom nagyságától alig tért el (mindössze 956 munkaegységgel kevesebb), a rádió üzletág pedig 1.7%-kal emelkedett. Az 1943. január hónaphoz képest a postai üzletág 21.4, a táviró 19.2, a távbeszélő 9.5 és a rádió 9.7%-kal emelkedett. A január hónapban lebonyolított 101.3 millió munkaegységből 42.4 millió munkaegységet a budapesti postahivatalok dolgoztak fel, ami az egész ország január havi forgalmának 41.9%-át teszi ki.

Megnevezés	1000 darab, illetve 1000 pengő		1944 január 1945 januárhoz képest több (+) kevesebb (-) %-ban
	1944 január	1945 január	
Közönséges levélpostai küldemény (feladás)	102.064	97.184	+ 5.0
Ajánlott levélpostai küldemény (feladás)	2.162	1.988	+ 9.0
Értéklevél és értékdoz (feladás)	51	43	+ 18.6
Kézi-, betét- és sommáscsomag (feladás)	2.706	2.199	+ 23.1
Kézi-, betét- és sommáscsomag (feladás)	1.908	1.863	+ 2.4
Postautalvány befizetés darab	375.191	230.643	+ 62.7
Postautalvány befizetés összeg	3.236	3.000	+ 7.9
Postatakarék és csekk befizetés darab	925.582	578.769	+ 59.9
Postatakarék és csekk befizetés összeg	744	608	+ 22.4
Távirat (feladás)	25.607	24.708	+ 3.6
Számlált helyi távbeszélgetés	1.536	1.379	+ 11.4
Kezdeményezett távolsági beszélgetés	190	184	+ 3.1
Távbeszélőállomás	904	822	+ 9.9
Rádióengedélyes			

Külföldi műszaki lapszemle.

Technische Zeitschriften. — Journaux étrangers.

RÖVIDÍTÉSEK:

ETZ = Elektrotechnische Zeitschrift.

TFT = Telegraphen-, Fernsprech-, Funk- und Fernseh-Technik.

TP = Telegraphen Praxis.

ENT = Elektrische Nachrichten-Technik.

Z. Fernm.-Techn. = Zeitschrift für Fernmeldetechnik Werk- und Gerätebau.

A folyóirat száma:	A cikk szerzője:	A cikk címe	Oldal- szám:	Terje- delem:
ETZ 45/46 (1945)	<i>H. Jungfer:</i>	Vételezési eljárás az elektronkörü forgású rezonanciával dolgozó magnetoncsővel. Ismertetés (Hochfrequenztechn. 61/1945) — — —	610	1/2
ETZ 45/46	<i>B. Burger:</i>	Zárt helyiségek visszhangvizsgáló készüléke. Ismertetés (Hochfrequenztechn. 61/1945) — — — — — — — — —	614	1/2
ETZ 47/48	<i>K. Melzer:</i>	Fűrészfogreggészkapcsolás thyatron helyett	651	3
ETZ 49/50	<i>W. Oehrl:</i>	Közvetlen frekvenciamérés kondenzátortöltési eljárással — — — — — — — — —	655	3
ETZ 51/52	<i>R. Machwill:</i>	A szovjet rádió — — — — — — — — —	675	7
ETZ 51/52	<i>L. Brück:</i>	Ellenállásmérés deciméter-hullámoknál. Ismertetés. (Telefunkenröhre 27/28/1945) — — —	685	1
ETZ 51/52	<i>R. Golické:</i>	Adó többszörös visszacsatolással. Ismertetés. (Elektr. Nachr.-Techn. 20/1945) — — — — —	685	1/2
TFT 10 (1945)	<i>C. Moerder:</i>	Szimmetria és szimmetriamérés a hírközlő technikában — — — — — — — — —	203	3
TFT 10	<i>L. Rohde:</i>	Frekvenciamérő és hitelesítő készülék deciméter hullámoknál — — — — — — — — —	211	7
TFT 10	<i>H. Schulz:</i>	Lineáris komplex függvények ábrázolása fixpontok alkalmazásával — — — — — — — — —	218	5 1/2
TP 21/22 (1945)	<i>E. Scheel:</i>	Óvintézkedések a hírközlő berendezéseknek villamos vasutakkal történő befolyásolása ellen — — — — — — — — — — — — —	109	4
TP 21/22	<i>P. Stieger:</i>	Rádióvetél és rádiózavarelhárítás — — — — — — — — — — — — —	113	2 1/2
TP 21/22	<i>H. Wiescher:</i>	Szükségáramellátó-berendezések hálózati táplálású vivőfrekvenciás távbeszélő berendezéseknél — — — — — — — — — — — — —	115	1 1/2
ENT 8 (1945)	<i>K. Fränz:</i>	Vivőhullámok hatása az amplitúdó-elhatároló és lineáris egyenirányító mögötti zúgásra — — — — — — — — — — — — —	185	6
ENT 8	<i>A. Weissfloch:</i>	Kis frekvenciafüggésű átalakítótag deciméter és centiméterhullámoknál — — — — — — — — —	189	2 1/2

A folyóirat száma:	A cikk szerzője:	A cikk címe	Oldal- szám:	Terje- delem:
ENT 9	<i>D. Stein:</i>	A stabilitási felételek vizsgálata kísérletetett szabályozással — — — — —	205	8
ENT 9	<i>W. Reichardt:</i>	Egységes összefüggés szinuszrezgések, fűrészfogrezgés-ugrások között — — —	215	15
Z. Ferrn.	<i>E. Hameister:</i>	Bevezetés a négyppólus és a szűrőkapcsolás elméletebe — — — — —	109	10
Techn. 8 (1945)	<i>H. Rjosk:</i>	Pénzbedobós készülékek üzembiztonságai és gyakorlati megoldásuk — — — —	118	3
Techn. 8	<i>I. Bärtsch:</i>	Erősítőcsövek belső ellenállásának mérése	122	2 1/2

R. B.

EGYESÜLETI ÉLET.

Kitüntetés. A Kormányzó Úr megengedte, hogy Aigner Dezső ny. postavezérigazgató-helyettes a német Sasrend érdemkeresztjét a csillaggal elfogadja és viselje.

Cimadományozás. A Kormányzó Úr dr. Licz János ny. postaigazgatónak, nyugalombahelyezése alkalmából, több mint három és fél évtizeden át teljesített közhasznú és buzgó szolgálata elismerésül a magyar királyi posta-főigazgatói címet adományozta.

Miniszteri elismerés. A kereskedelem-és közlekedésügyi miniszter úr Kismányoky Károly postafőigazgatónak négy évtizeden át és Fejér Lajos postafőigazgatónak három és fél évtizeden át kifejtett közhasznú és buzgó szolgálatáért, nyugalombavonulása alkalmával elismerését fejezte ki.

Megbízás. Dr. vitéz Kárász István postaigazgatót megbízták a központi biztosi teendők ellátásával. — A postavezérigazgatóság I. ügyosztályában a szervezési, személyzetpolitikai és O. M. ügyek csoportjának vezetésével dr. Szőke László postaigazgatót bízták meg.

Szakelőadás. A kassai postaigazgatóságon február 12-én Susánszky László főmérnök igen érdekes előadást tartott A kassai 50 kilowattos adó címen.

Bevezetőül az adó történetét ismertette. Előadta, hogy a csehek az adó egész berendezését elvitték. A jelenlegi 50 kilowattos adó a felzárkózás óta fokozatosan épült ki. Ezután ismertette az adóberendezés létesítésének fel-

tételeit és lehetőségét, majd a kivitelezést, a kísérleteket, a különböző méréseket és az üzembahelyezést. Végül az adó működését vázolta gyakorlati bemutató kíséretében.

Az előadást több mint háromszázan hallgatták végig, köztük a város számos előkelősége.

A jóléti alapítvány közleményei.

A postaszemélyzet jóléti alapítványának kezelési bizottsága 1944. évi január hó 28-án dr. Márfalvi Jenő postafőigazgató elnöklésével ülést tartott. Ezen az alábbi fontosabb, illetőleg a postásságot általában érdeklő ügyeket tárgyalta:

1. A bizottság a kerületi és hivatali gondozókirendeltségek vezetőinek hatáskörét kiterjesztette. Jövőben a hivatali gondozó kirendeltségek vezetői családvédelmi kölcsönöket 150 pengőig, a kerületi gondozó kirendeltségek vezetői pedig családvédelmi kölcsönöket 300 pengőig és postamesteri önállósítási kölcsönöket I. o. hivatalok postamesterei részére 600, a II. osztályúak részére 500, a III. és IV. osztályúak részére 400, illetve 500 pengőig saját hatáskörben engedélyezhetnek.

2. A posta betegségi biztosító intézete újabban átvette a Postás Alapítványi Kórház sebészeti osztálya részére átalakított épületet.

3. A posta vezérigazgatója a forgalomból kivont bélyegek árából befolyt összegből a jóléti alapítványnak 20.916 pengőt adományozott.

4. Katonai szolgálat teljesítése alatt elhalálozott olyan alkalmazott után, akinek eltemetéséről rendkívüli (háborús) okokból a legközelebbi hozzátartozó nem gondoskodhatott, a temetési segély összegét az alkalmazott feleségé-

nek, gyermekének vagy szülőjének az eltemetetéséről való gondoskodás hiányában is ki lehet fizetni, ha a közös háztartásban élés feltétele a katonai szolgálatra történt bevonulást közvetlenül megelőzően fennállott és az elhalálozást, valamint az eltemetésről való gondoskodásban való akadályozást a temetési segélyre igényt tartó elfogadható módon igazolja.

5. 1945. évi december hó folyamán az alapítvány pénzsegély címén 24.850 pengőt, kölcsönök címén 25.280 pengőt, temetési segély címén 25.100 pengőt folyósított.

A kari szövetség közgyűlése. A Postás Kari Egyesületek Szövetsége február 24-én tartotta ezévi rendes közgyűlését.

A közgyűlés az 1944—1946. évi időtartamra a következő tisztikart választotta meg:

Elnök: Dr. Hantal József főigazgató.

Aelnökök: Gianone Ottó m. főigazgató, dr. Biró Pál főigazgató, Németh István forg. igazgató, Pázsit Dezső főellenőr, Murányi Márta főellenőrnő, Hajdu Tibor postamester, Kónya Balázs I. o. szakaltiszt, Gazdy Jenő ny. főigazgató.

Ügyvezető igazgató: Dr. Dénes Ferenc igazgató.

Titkárok: Dr. Jely Kornél szv. tanácsos, vitéz Vörös Kálmán felügyelő.

Jegyzők: Jászay Antal főfelügyelő, Pál Sándor ellenőr.

Pénztáros: Kun Antal ellenőr.

Ellenőr: Dr. Pálmai Ödön felügyelő.

Ügyész: Dr. Voit László igazgató.

Számvizsgálóbizottság:

Tagok: Gáll Jenő szv. főtanácsos, dr. Vágó Kálmán főfelügyelő, Németh István. m. főellenőr, Bükk Júlia ellenőrnő, Somogyi István postamester.

Póttagok: Bavankiewicz László szv. főtanácsos, Jászfó Ottó segédellenőr.

A közgyűlést megelőző választmányi ülésen a jóléti alapítványban Aigner Dezső lemondásával megüresedett helyre Gyarmathy Béla vezérigazgató-helyettest választották meg a kiküldött elektorok.

A lelépő elnök és tisztikar érdemeit Németh István forgalmi igazgató méltatta. Javaslatára a közgyűlés köszönetet szavazott a lelépő elnöknek odaadó, önzetlen és sikeres tevékenységéért.

A közgyűlést Vezérigazgató Urunk is kitüntette megjelenésével és ő üdvözölte elsőként a

Szövetség új elnökét. Utána Pázsit Dezső főellenőr a kezelési és műszaki üzemi tisztviselők egyesületének elnöke köszöntötte az új szövetségi elnököt.

A közgyűlés után történt meg a Szövetség Összetartás serlegének átadása. Az eddigi őrzőtől, a Postatisztviselők Orsz. Kaszinójától, a sors-húzással kijelölt számvevőségi tisztviselők egyesülete nevében Hübner Ernő szv. I. o. főtanácsos, alelnök vette át a serleget egyévi őrzésre a Kaszinó elnökének, Németh István forg. igazgatónak a kezéből.

Az átvétel után dr. Kuzmich Gábor vezérigazgató mondott beszédet. Beszédét az alábbiakban ismertetjük:

„Kedves Kartársaim! Évről-évre gazdát cserél ez a serleg. Végigvonul — mint a lelki ismeret hangja — egyik egyesülettől a másikhoz, hogy élje a maga kisugárzó életét.

A serlegátadás tényének általában fényesnek kellene lennie. A serleg-ünnepségnek külsőségeiben nagyobb effektust kellene adni. Azért mondom, hogy külsőségeiben, mert meg vagyok róla győződve, hogy lelkieben ugyanazzal az effektussal dolgozik, mint eddig.

Ma is — az általános helyzet hatása alatt és a háborús viszonyoknak megfelelően, igen helyesen — külső fény nélkül, benső családi összejövetel keretében megy át a serleg egyik kézről a másikba, egyik egyesület őrzéséből a másikéba.

A kisugárzó eszmének, amely ebben a serlegben él, az egyszerű keretek közt történő átadás mellett sem szabad elhalványulnia, különösen ma, amikor az összes életkörülmények mindnyájunkat, akarva-nemakarva, a materiális gondolkodás, a materiális szemlélet felé kényszerítenek, amikor a mindennapi élet materiális szükségletei után futunk, legyen az élelem, ruházkodás, tüzelő, vagy bármilyen más vonatkozású. Vigyáznunk kell, hogy el ne halványodjék az a lelki kapocs, amely, nélkül csak anarchia származhat. Ha mindenki csak materiális szükségletét elégíti ki és összes akarát- és fizikai erejét arra fordítja, hogy csak az anyagi szükségletei legyenek kielégítve és ehhez

a munkához a lelki kapcsolatok nem adnak megfelelő féket, akkor már kész az anarchia.

Ne engedjük, hogy a háború által a lelkekben okozott rombolás, elkeményedés, eldurvítás oda vezessenek, hogy csak az anyag uralkodjék cselekedeteink motívumaiban.

Ma, amikor lassan mindenki mindenki ellen folytatja a maga létért vívott csatáját és küzdelmét, nekünk, postástársadalomnak is meg kell mutatni, mint ahogy a magyar társadalom többi atomjának is meg kellene mutatni, hogy a lelki kapcsolatokat elszakadni, elhalványodni nem engedjük.

Ez nem annyit jelent, hogy csak ábrándozunk, hogy csak lelki sikon mozogjunk, hanem azt, hogy józanul vívjuk meg küzdelmeinket. Az anyagi szükségleteink kielégítésére irányuló harcaink Jegyenek egyensúlyban azokkal a parancsokkal, amelyeket a lelki élet ír elő.

A „Összetartás-serleg” három irányban szól ma hozzánk: *emlékeztet* bennünket, *parancsol* nekünk és *számonkér* tőlünk.

Emlékeztet arra, hogy a testvériségről, az egymással való kapcsolatáról, egymás megbecsüléséről és egymás szeretetéről sohasem hivatalon belül, sem hivatalon kívül, sem a magánéletben, sem a közéletben soha meg ne feledkezzünk.

Parancsolja azt, hogy egymással szemben tegyünk annyi jót, amennyit csak tehetünk, hogy maradjunk önzetlenek és mutassunk példát ezekben a szívtelen időkben.

És számon is kér! Számonkéri azt, hogy ki mit cselekedett, mit cselekedett mint egyén, mint közület és mint vezetőség.

Az egyén cselekedeteit mindenki csak saját-maga tudja lelkiismeretének megvizsgálásával elbírálni; az egyesületek magatartását az egyesületek választmányja és közgyűlése bírálja el. Nagy örömmel hallom a serleget átadó forgalmi kaszinó elnöke szájából, hogy a forgalmi egyesület kaszinója a maga lelkiismeretvizsgálatát megtartva, odahelyezheti a serleg elé azokat az eredményeket, amely eredményekért egész éven át céltudatosan, komolyan, kitartással dolgozott.

És most a vezetőség szempontjából akarnék

rámutatni pár dologra, pár eredményre, amelyet az elmúlt év munkája az összetartás gondolatában életrehívott.

Négy ténytet tudok az elmúlt év eredményei között felsorolni, amelyeket érdemesnek tartok arra, hogy én is odahelyezzem ebbe a serlegbe. amely serleg — mondom — mindnyájunkat emlékeztet, figyelmeztet és számonkér.

Az első nagy eredmény — habár még nem is teljes — az első sorban álló nagy munkatársi-sítmény, habár még csak részleteiben érezteti hatását: a *postás-kórház megteremtése*. Ez a szívós munka, amely most 2 éve folyik, befejezése felé közeledik. Ha valamely nem várt akadály fel nem merül, talán már ez év derekán felavatására mehetünk. Addig is már 30—40 postás kartársunk élvezheti a belgyógyászati osztály ápolását, olyan 30—40 kartárs, aki amíg csak a Vöröskereszt-kórház állott rendelkezésre, idegen kórházakban vagy kórházon kívül csak házi ápolásban részesülhetett gyógykezelésben.

A második eredmény a betegbiztosító intézet kebelében megvalósult és már működő *fogászati gyógykezelés*. Egyelőre csak a biztosítottakra, remélem nemsokára a családtagokra is kiterjedően olyan fogászati kezelést rendeztünk be — a betegbiztosító intézet igazgatójának kitartó és fáradhatatlan munkája eredményeképpen — amely nem csupán konzervatív kezelést, nemcsak fogeltávolítást, hanem fogpótló kezelést is végez. Ne legyen kérdés, de kevés biztosító intézet van, vagy talán egyáltalán nincs, amely ilyen mértékű fogászati kezelést tud nyújtani.

A harmadik munka, nem annyira mutatkozó eredményeivel, mint inkább a benne teljesített heroizmusával érdemelte meg, hogy megemlékezzünk róla. Ez a *közellátás terén vívott gigászi harc*. Ha közellátásról szól az ember, akkor rendesen azt mondja el, ami nincs, rendesen azt mondja el, ami hiányzik, azt mondja el, amit nem tud elérni, de nem nézi azt, hogy amit el tudtunk érni, azt milyen küzdelmek, veszodségek, milyen vívódások árán értük el. Itt ezen a helyen külön is meg kell emlékezzem a Postások Országos Gazdasági Egyesülete önfeláldozó és a közösség érde-

kében dicséretreméltó munkájáról — és mondjuk arról a háládatlan munkáról, amelyet többek között a tüzelőellátás terén is végez. Én tudom, hogy sokkal több szemrehányás éri a Postások Országos Gazdasági Egyesületét, mint dicséret. De fogadják el ezt a nyilvános és teljesen tárgyilagos megállapítást, hogy a Postások Országos Gazdasági Egyesülete a közellátás terén a legteljesebb dicséretet érdemli meg, mert a legteljesebb önzetlenséggel, a legteljesebb odaadó munkát végzi.

A negyedik eredmény, amelyről meg kell emlékezni, a jóléti alapítvány tevékenységi körében létesített és most hatásaiban megjelenő és a maga eredményeit éreztető *gondozói tevékenység*. Ennek megszervezése sem volt olyan könnyű feladat, ennek az egész ország területére való érvényesítése és mozgásbahozatala talán még hiányos is, de már megindult az úton, amely úton az elért eredmények révén már egy-két év alatt nélkülözhetetlenné fogja tenni magát. Nagyon sokan, akik talán szkeptikusan fogadták, akik lekicsinyítőleg szóltak róla, nemsokára azt fogják mondani, hogy is lehetett eddig nélküle meglenni.

Tavaly a jóléti alapítványnak ettől a legifjabb gyermekétől azt kértem, hogy „Non videri, sed esse“, ne láttassa, ne mutogassa magát idő előtt, hanem dolgozzék csendben. Most egy év után itt, ennek az ünnepi hangulatnak a keretében, azzal a biztatással fordulok feléje, hogy most már itt az ideje, jöjjön ki a napra, mutassa magát, van már eredménye, van érdeme, amelyre hivatkozhat. Sokszor az eredménytelenségnek az életben az az oka, hogy sokkal

hamarabb hozzák az egyes berendezéseket köztudomásra, mintsem rá érdemes lenne, máskor meg az, hogy az életre érdemes ügy nem dolgozik elegendő propagandával, senki sem vesz róla tudomást, vagy kisebb mértékben, mint ahogy azt megérdemli. A jóléti alapítvány most álljon ország-világ elé, mondja el, mit csinál, hogy működik. Tudja meg minden postás és, ha érdekli, az egész magyar társadalom, hogy a postások szeretik egymást és komolyan törődnek egymással.

Ez a négy eredmény az, amelyet a múlt év sok munkája között nem kizárólag mint a vezetőség által elértet, hanem a vezetőség és a személyzet, valamint egy gazdasági szervezet munkájának eredményét önérettel tehetünk le ennek a serlegnek a lábához.

Köszönetet mondok mindenkinek, aki ebben a munkában résztvett, köszönetet mondok az egyéneknek éppen úgy, mint a szervezeteknek és hivatalos tényezőknél. Bármilyen nehézségek, próbáltatások következzenek is be, ne veszítsük el kedvünket, ne lankadjunk el és azt az erőt, amely az összetartásban, az egység, a szolidaritás, a sorsközösség megismerésében rejlik, használjuk ki, mert ezzel a legnagyobb nehézségeket is áthidalhatjuk, ha pedig széjjel-húzzunk, a legkisebb szél is elsodor.“

KÖZGYÜLÉSÜNK. Felhívjuk t. tagjaink figyelmét arra, hogy közgyűlésünket március hó 14-én (kedden) d. u. 5 órakor tartjuk a Benczur-utcai székházban.

SZERKESZTŐSÉG:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társ szerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 16 P. Postai alkalmazottaknak évi 6 P.

Felolós kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatanácsos.